

Управління культури, туризму і курортів
Хмельницької облдержадміністрації
Хмельницька обласна універсальна наукова
бібліотека імені М. Островського

**Календар
знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини
на 2011 рік**

Рекомендаційний бібліографічний довідник

Хмельницький
2010

ББК 92.5

К 17

Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2011 рік: реком. бібліогр. довід. / Упр. культури, туризму і курортів Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ ім. М. Островського. – Хмельницький, 2010. – 128 с.

Друкується за рішенням Науково-редакційної ради Хмельницької ОУНБ ім. М. Островського, протокол № 15 від 08.11.2010 року.

Укладач: *Мельник В.О.*

Редактор: *Синиця О.В.*

Відповідальна за випуск: *Синиця Н.М.*

© Автори статей, 2010

© Хмельниц. ОУНБ ім. М. Островського, 2010

Від упорядника

“Календар знаменних і пам’ятних дат Хмельниччини на 2011 рік” – ювілейне видання (видається з 1966 р.), яке надає матеріали про визначні події історії, громадсько-політичного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, чий життєвий шлях пролягли через Хмельниччину.

Довідник складається з двох розділів: хронологічного переліку основних дат 2011 року та авторських текстових довідок і списків літератури, складених у логічній послідовності. Дати, до яких додаються інформаційні довідки, помічені астериксом (*).

Мета видання – допомогти працівникам культури та освіти, журналістам, краєзнавцям у поширенні знань про край, популяризації імен діячів культури, науки і мистецтва, пов’язаних з Поділлям.

Усі дати подані за друкованими джерелами.

У кінці видання міститься покажчик персоналій та список авторів, які брали участь у написанні історичних і біографічних довідок.

Відбір матеріалу завершено у липні 2010 року.

При використанні матеріалів просимо посилатися на джерело. Свої зауваження і пропозиції надсилайте за адресою:

*29000, Хмельницький,
вул. Театральна, 28,
Обласна універсальна наукова бібліотека
ім. М. Островського, відділ краєзнавства.
library@ounb.km.ua*

Календар Хмельниччини

**... О пам'ять, пам'ять, ти священна,
В собі несеш епоху й мить ...**

Петро Карась

Січень

- 1 90 років з дня народження Петра Михайловича Шморгуна – українського історика, доктора історичних наук, професора, заслуженого діяча науки України. Народився у с. Осламів Віньковецького р-ну.
- 75 років з дня народження Миколи Кононовича Капелюха (1936–2008) – художника в галузі декоративно-прикладного мистецтва, заслуженого майстра народної творчості України, члена Національної спілки художників України. Народився у с. Виселок-Степ Шепетівського р-ну.
- 65 років з дня народження Лева Васильовича Баженова – вченого-історика, краєзнавця, доктора історичних наук, заслуженого працівника освіти України, професора Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, директора Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України. Народився у м. Старокостянтинів.
- 65 років з дня народження Миколи Олексійовича Перестюка – доктора фізико-математичних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. Народився у с. Плоска Славутського р-ну.
- 60 років з дня народження Івана Васильовича Рибак – кандидата історичних наук, професора, члена-кореспондента Української академії наук, завідувача кафедри історії Росії та спеціальних історичних наук Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Народився у с. Зінків Віньковецького р-ну.

- 55 років з дня народження Василя Івановича Горбатюка – письменника, лауреата обласних премій ім. М. Годованця та Г. Костюка, голови обласної організації Національної спілки письменників України, директора Хмельницького обласного літературного музею. Народився у с. Гнатівці Хмельницького р-ну.
- 130 років тому у Кам’янці вийшла перша справжня газета “Подільській листок” (1881–1882).
- 20 років з часу виходу першого номера газети “Кам’янець-Подільський вісник” – видання Кам’янець-Подільської міської ради.
- 2 75 років з дня народження Івана Йосиповича Юзвішина – академіка, доктора інформаціологічних, фізико-математичних, технічних наук, президента Міжнародної Академії інформаційних систем і мереж, президента Міжнародної Академії інформатизації. Народився у смт Вінківці.
- * 25 років з часу заснування Хмельницького обласного художнього музею.
- 3 45 років з часу заснування Хмельницького радіотехнічного заводу, нині – державне підприємство “Новатор”.
- 7 85 років з дня народження Веніаміна Володимировича Кушніра (1926–1992) – українського художника. Народився у с. Руда Кам’янець-Подільського р-ну.

- 9** 135 років з дня народження Степана Юхимовича Гасвського (1876–1975) – літературознавця, мовознавця, церковного діяча, доктора філологічних наук, члена Наукового товариства ім. Т. Шевченка в Австралії. Народився у с. Михиринці, нині Теофіпольського р-ну.
- 10** 135 років з дня народження Василя Івановича Яворського (1876–1974) – вченого-геолога та палеонтолога, Героя Соціалістичної Праці, заслуженого діяча науки і техніки Росії, лауреата Державної премії СРСР. Народився у м. Кам’янець-Подільський.
- 16*** 90 років з дня народження Івана Яремовича Бойчака (1921–1972) – критика, прозаїка, кандидата філологічних наук, автора численних нарисів, рецензій про творчість українських письменників. Народився у с. Піддубці Славутського р-ну.
- 19** 65 років з дня народження Геннадія Васильовича Бондаренка – історика, краєзнавця, кандидата історичних наук, лауреата премії ім. Д. Яворницького. Народився у смт Сатанів Городоцького р-ну.
- 21** 90 років з дня смерті Миколи Дмитровича Леонтовича (1877–1921) – українського композитора і педагога. Протягом 1892–1899 рр. навчався у Кам’янець-Подільській духовній семінарії.
- 23*** 90 років з дня народження Володимира Самійловича Семеновського (1921–1992) – українського поета, автора збірок “Де Дністер і Збруч”, “В єдинім строю”, “Сяйво калини”, “Солов’ї прилетіли”. Народився у с. Кривин Славутського р-ну.

- 90 років з дня народження Степана Івановича Хоптяра (1921–1945) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Грабина (нині у межах смт Ярмолинці).
- 26 75 років з дня народження Леоніда Адамовича Білого – доктора технічних наук, професора Університету банківської справи Національного банку України. Народився у смт Антоніни Красилівського р-ну.
- 27 90 років з дня народження Олексія Петровича Сидоришина (1921–1945) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Йосипівка Старосинявського р-ну.
- 29 105 років з дня народження Андрія Зотовича Поліщука (1906–2002) – відомого оперного співака. Народився у м. Нетішин.
- 30 90 років з часу виходу першого номера газети “Трудівник Полісся” – видання Славутської міської і районної рад та райдержадміністрації.

* * *

145 років з часу заснування Кам’янець-Подільської російської публічної бібліотеки, нині міська бібліотека ім. В. Затонського.

Лютий

- 1 75 років з дня народження Миколи Марковича Роженка – доктора філософських наук, академіка Академії наук вищої школи України, лауреата премії ім. Василя Стуса. Народився у с. Западинці Летичівського р-ну.
- 70 років з дня народження Тамари Стратонівни Умнові – художниці, педагога, члена Національної спілки художників України. Народилася у м. Красилів.
- 3 105 років з дня народження Сергія Васильовича Кукурузи (1906–1979) – українського і казахського художника-графіка, заслуженого діяча мистецтв Казахської РСР. Народився у с. Привороття, нині с. Подільське Кам'янець-Подільського р-ну.
- 5 80 років з дня народження Петра Павловича Брицького – історика, доктора історичних наук, професора. Народився у с. Лисанівці Старосинявського р-ну.
- 6* 110 років з часу заснування Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Островського (1901).
- 8 65 років з дня народження Михайла Васильовича Шаповала – голови сільськогосподарського кооперативу “Летава” Чемеровецького р-ну, Героя України. Народився у смт Чемерівці.
- 10* 580 років з часу першої писемної згадки про Плоскирів (нині м. Хмельницький).
- 15 145 років з дня народження Гната Павловича Житецького (1866–1929) – історика, літературознавця. Народився у м. Кам'янець-Подільський.
- 90 років з дня народження Дмитра Івановича Брика (1921–1992) – краєзнавця Поділля, художника, мистецтвознавця, педагога. З 1944 року проживав у м. Кам'янець-Подільський.

- 65 років з дня народження Майї Антонівни Печенюк – співачки, кандидата педагогічних наук, лауреата обласної премії ім. В. Заремби, професора Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. Народилася у с. Проскурівка Ярмолинецького р-ну.
- 50 років з дня народження Тараса Михайловича Андрійчука – живописця, монументаліста, графіка, члена Національної спілки художників України. Життєво і творчо пов'язаний з м. Хмельницький.
- 16*** 95 років з дня народження Василя Миколайовича Баженова (1916–1995) – російського прозаїка. Народився у с. Капшино Тверської губернії. З повоєнного часу проживав на Хмельниччині.
- 17** 100 років з дня народження та 70 років з часу смерті (жовтень) Шимона Рафаїловича Гольденберга (1911–1941) – поета, прозаїка, учасника Великої Вітчизняної війни. Народився у с. Купіль Волочиського р-ну.
- 75 років з дня народження Віталія Станіславовича Кузіна (1936–2006) – поета, члена Хмельницької літературної спілки “Поділля”.
- 23** 90 років з дня народження Михайла Ілліча Щербаня (1921–2000) – географа-кліматолога, доктора географічних наук, професора, дослідника Поділля, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. Народився у с. Зарічанка Чемеровецького р-ну.
- 90 років з дня народження Бориса Михайловича Кушніра – відомого краєзнавця, історика-методиста, викладача Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту (1965–2001).

- 70 років з дня народження Анатолія Васильовича Горпинчука – заслуженого працівника культури УРСР, художнього керівника-директора Хмельницької обласної філармонії (1987–2003). Народився у с. Княгинин Кам'янець-Подільського р-ну.
- 25*** 140 років з дня народження Лесі Українки (1871–1913) – видатної української поетеси, яка неодноразово була на Поділлі.

* * *

10 років з часу створення Хмельницького обласного симфонічного оркестру.

Березень

- 1** 55 років з часу заснування Хмельницької виробничо-експлуатаційної контори газового господарства “Хмельницькгаз”, нині – ВАТ “Хмельницькгаз” (1956).
- 2** 90 років з дня народження Володимира Пилиповича Фарфоровського – доктора педагогічних наук, професора. Народився у с. Турчинці Городоцького р-ну.
- 7** 80 років з дня народження поета Володимира Самійловича Касаковича – поета, прозаїка, публіциста, лауреата літературної премії ім. І. Іова, одного із засновників Хмельницького обласного осередку Всеукраїнської творчої спілки “Конгрес літераторів України”. З 1946 року проживає на Хмельниччині.

- 10** 90 років з дня народження Домініка Івановича Водзінського (1921–2000) – доктора педагогічних наук, професора, академіка Білоруської Академії народної освіти. Народився у с. Мала Салиха Красилівського р-ну.
- 11** 70 років з дня народження Миколи Івановича Коломійця – поета, члена Національної спілки письменників України, лауреата обласної літературної премії імені В. Буласенка. Життєво і творчо пов’язаний з Красилівщиною.
- 60 років з дня народження Леоніда Миколайовича Бриндікова – медика, заслуженого лікаря України, кавалера ордена Преподобного Нестора літописця, головного лікаря Хмельницького онкодиспансеру (з 2001 р.).
- 13** 60 років з дня народження Віктора Михайловича Брицина – мовознавця, доктора філологічних наук, професора, лауреата Державної премії УРСР в галузі науки і техніки. Народився у м. Кам’янець-Подільський.
- 14*** 90 років з дня народження Сергія Давидовича Козака (1921–1993) – українського співака, композитора, народного артиста України, поета і прозаїка. Народився у с. Старий Кривин Славутського р-ну.
- 15** 70 років тому (1941) на підставі постанов Раднаркому СРСР, ЦК ВКП(б), Раднаркому УРСР та ЦК КП(б)У центр Кам’янець-Подільської області було перенесено до м. Проскурів.
- 16** 140 років з дня народження Миколи Григоровича Бурачека (1871–1942) – українського живописця-пейзажиста, заслуженого діяча мистецтв України. Народився у смт Летичів.

- * 105 років з дня народження Романа Олексійовича Черкашина (1906–1993) – актора, доктора мистецтвознавства, заслуженого артиста УРСР, професора Харківського інституту мистецтв ім. І. Котляревського. Народився у м. Старокостянтинів.
- 90 років з дня народження Макара Івановича Починка (1921–1982) – державного службовця, Героя Соціалістичної Праці, голови Хмельницького облвиконкому (1974–1982). Народився у с. Вільхівці Чемеровецького р-ну.
- 17 95 років з дня народження Дарії Микитівни Доброчаєвої (1916–1995) – українського ботаніка, доктора біологічних наук, заслуженого діяча науки, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. Народилася у с. Хижники Старокостянтинівського р-ну.
- 18* 100 років з дня народження Любомира Дмитровича Дмитерка (1911–1985) – письменника, перекладача, сценариста, лауреата Державної премії СРСР та Державної премії УРСР ім. Т. Шевченка. Дитячі та юнацькі роки пройшли у м. Кам'янець-Подільський.
- 20 70 років з дня народження Миколи Варфоломійовича Андреева – математика, доктора фізико-математичних наук. Народився у с. Лехнівка Ярмолинецького р-ну.
- 65 років з дня народження Івана Миколайовича Азарського – доктора медичних наук, професора, президента Наукового медико-технічного товариства України, заслуженого раціоналізатора України. Життєво і творчо пов'язаний з м. Хмельницький.

- 23 225 років з дня народження Олексія Петровича Юшневського (1786–1844) – декабриста, одного з керівників Південного товариства декабристів. Народився у Подільській губернії у дворянській сім'ї. За деякими джерелами місцем народження вважається м. Кам'янець-Подільський.
- 95 років з дня народження Василя Семеновича Слободзяна (1916–1943) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Бахматівці Хмельницького р-ну.

* * *

100 років з дня народження Миколи Андрійовича Храновського (1911–1943) – одного з керівників Проскурівського підпілля. Народився у м. Одеса, згодом сім'я переїхала у с. Гатна Деражнянського р-ну.

40 років з часу заснування Меджибізького історико-етнографічного музею, нині – Державний історико-культурний заповідник “Межибіж”.

Квітень

- 1 105 років з дня народження Айзика Шмульовича Губермана (1906–1996) – письменника, члена Спілки письменників України. Був безпідставно репресований. Народився у Фельштині, нині с. Гвардійське Хмельницького р-ну.
- 2 50 років з дня народження Валентини Антонівни Васильєвої – правознавця, доктора юридичних наук. Народилася у с. Зіньків Віньковецького р-ну.
- 7 80 років з дня народження Владислава Ванагса (1931–2001) – педагога, будівельника. З 1977 року працював у Городку, тут заснував Вищу духовну семінарію.

- 10** 95 років з дня народження Василя Яковича Меха – краєзнавця, дослідника та популяризатора історії Старокостянтинівщини, заслуженого вчителя України. Народився у с. Решнівка Старокостянтинівського р-ну.
- 16** 70 років з дня народження Миколи Андрійовича Олексійчука – музикознавця, педагога, лауреата обласної премії ім. В. Заремби. Народився у с. Тарасівка Кам’янець-Подільського р-ну.
- 18** 95 років з дня народження Володимира Самійловича Бабляка (1916–1970) – українського письменника, автора роману-трилогії “Вишневий сад”, дилогії “Жванчик” та низки оповідань. Народився у с. Великий Жванчик Дунаєвського р-ну.
- 20** 90 років з дня народження Арсенія Антоновича Малена (1921–1950) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Гречана Волочиського р-ну.
- 21*** 30 років з часу заснування Кам’янець-Подільської народної дитячо-юнацької хорової капели “Журавлик”.
- 22** 85 років з дня народження Юрія Петровича Фастенка – українського живописця та графіка. Народився у м. Кам’янець-Подільський.
- 23** 120 років з дня народження Олександра Васильовича Багрія (1891–1949) – літературознавця, фольклориста, бібліографа, професора Кубанського та Азербайджанського університетів. Народився у смт Лeticів.
- 24** 110 років з дня народження Сави Захаровича Божка (1901–1947) – українського письменника. У 1924 р. в Кам’янці-Подільському налагодив випуск окружної газети “Червоний кордон”. 1938 року безпідставно репресований.

- 25** 85 років з дня народження Олени Семенівни Алексєєвої – агронома, доктора сільськогосподарських наук, академіка, заслуженого діяча науки і техніки України. З 1971 року працювала у Кам’янець-Подільській державній аграрно-технічній академії.
- 26** 100 років з дня народження Мирослава Никифоровича Григорієва (1911–2000) – графіка і журналіста. Після 1945 р. жив за кордоном. Перекладач, диктор українського відділу “Голосу Америки”. Автор портретів Т. Шевченка, А. Олдріджа, картин на теми творів М. Гоголя. Народився у м. Кам’янець-Подільський.
- 80 років з дня народження Вадима Петровича Шептицького – краєзнавця Хмельниччини, публіциста, члена Національної спілки журналістів України.
- 27** 85 років з дня народження Миколи Миколайовича Євтушка (1926–1993) – історика-краєзнавця Хмельниччини, одного з організаторів краєзнавчого руху на Старокостянтинівщині.
- 28** 70 років з дня народження Володимира Івановича Качуровського – педагога-організатора, академіка Російської академії соціальної освіти, заслуженого діяча освіти і науки Російської Федерації. Народився у с. Слобідка Гуменецька Кам’янець-Подільського р-ну.
- 29** 130 років з дня народження Катерини Андріївни Рубчакової (1881–1919) – української драматичної актриси, співачки, педагога. Виступала на сценах Кам’янця-Подільського, Проскурова. Померла у с. Зіньківці нині Кам’янець-Подільського р-ну.
- 30** 55 років з дня народження Павла Миколайовича Гірника – поета, лауреата Національної премії імені Т.Г. Шевченка, літературних премій імені А. Малишка, П. Усенка та П. Тичини. Народився у м. Хмельницький.

* * *

865 років з часу першої літописної згадки про смт Меджибіж (1146).

Травень

- 3 50 років з дня смерті Олексія Івановича Барановича (1892–1961) – відомого українського історика, доктора історичних наук. Народився у м. Старокостянтинів.
- 4 105 років з часу заснування “Просвіти” на Поділлі.
- 70 років з дня народження Григорія Івановича Гдаля (1941–2000) – поета, перекладача, сценариста, тележурналіста, члена Національної спілки письменників України. Автор поетичних збірок “Молодий вітер”, “Ясени при дорозі”, “Полква”. Народився у с. Човгузів Теофіпольського р-ну.
- 5 215 років з дня народження Степана Хомича Хотовицького (1796–1885) – відомого російського та українського акушера і педіатра, професора, академіка Петербурзької медико-хірургічної академії. Народився у м. Красилів.
- * 80 років з дня народження Миколи Кіндратовича Кондратюка (1931–2006) – українського співака, педагога та громадського діяча, народного артиста СРСР, лауреата Державної премії імені Т.Г.Шевченка. Народився у м. Старокостянтинів.
- 7 210 років з часу відкриття Кам’янець-Подільської міської лікарні (1801).
- 8 60 років з дня народження Анатолія Григоровича Білоуса – хіміка, доктора хімічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України. Народився у с. Грушка Кам’янець-Подільського р-ну.

- 15** 120 років з дня народження Михайла Опанасовича Булгакова (1891–1940) – письменника. У 1916 р. працював у Кам’янець-Подільському військовому шпиталі.
- 90 років з дня народження Іллі Григоровича Рисюка (1921–1945) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Соколівка Ярмолинецького р-ну.
- 17** 150 років з дня народження Костянтина Григоровича Солухи (1861–1922) – просвітянина, громадського діяча, лікаря. Жив і працював у Кам’янці-Подільському, був головою Подільської “Просвіти” (1905–1917).
- 18** 70 років з дня народження Олега Михайловича Приходнюка (1941–2004) – українського археолога, поділезнавця, доктора історичних наук, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. Народився у м. Хмельницький.
- 19** 85 років з дня народження Миколи Степановича Житаря – поета, бібліофіла, лауреата Хмельницької міської премії ім. Б. Хмельницького. Народився у с. Юхимівці Волочиського р-ну.
- 21*** 75 років з дня народження Івана Васильовича Рибицького (1936–2005) – поета, члена Співки письменників України, автора багатьох поетичних збірок. Народився у с. Цвітоха Славутського р-ну.
- 25** 90 років з дня народження Михайла Павловича Мебші (1921–1944) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Згарок Деражнянського р-ну.

- 26 125 років з дня народження Костянтина Віталійовича Широцького (1886–1919) – краєзнавця Поділля, етнографа, фольклориста. З 1918 р. працював професором Кам’янець-Подільського Українського державного університету. Досліджував мистецтво, культуру, історію, побут, звичаї, фольклор України і Поділля XIX – поч. XX ст.
- 27 110 років з дня народження Олени Олександрівни Бенцаль-Карп’як (1901–1990) – оперної співачки. В еміграції виступала в Українському театрі у Німеччині. У США керувала українським драматичним гуртком молоді. Народилася у смт Меджибіж Летичівського р-ну.
- 29 55 років з дня народження Віри Олександрівни Мальчук – заслуженого журналіста України, поетеси, редактора Славутської районної газети “Трудівник Полісся”. Народилася у с. Колом’є Славутського р-ну.
- 31 115 років з дня народження Олени Сергіївни Осліковської (1896–1990) – прозаїка, публіциста, кандидата економічних наук, почесного громадянина Летичева – міста, в якому народилася.

Червень

- 1 90 років з дня народження Івана Івановича Сварника (1921–1989) – байкаря, прозаїка, перекладача, лауреата премій ім. С. Олійника та ім. М. Годованця. Народився у с. Лисогірка Дунаєвського р-ну.
- 90 років тому Кам’янець-Подільський сільськогосподарський інститут на практиці розпочав діяти як окремий вищий навчальний заклад, нині – Подільський державний аграрно-технічний університет.

- 3 70 років з дня народження Лідії Володимирівни Ніколайчук (1941–2007) – медика, письменниці, доктора біологічних наук, професора, члена-кореспондента Східно-Сибірського відділення АН Російської Федерації. Народилася у с. Троєщина Полонського р-ну.
- 5* 70 років з дня народження Галини Йосипівни Ісаєнко – поетеси, члена Хмельницької міської літературної спілки “Поділля”. Народилася у с. Вовковинці Деражнянського р-ну.
- 6 60 років з дня народження Ірини Яківни Нагребецької – заслуженого журналіста України, члена ради земляцтва “Хмельниччина” в Києві, редактора відділу державного управління газети “Урядовий кур’єр”. Народилася у смт Летичів.
- 7 70 років з дня народження Віталія Васильовича Нечитайла – історика, доктора історичних наук, професора Кам’янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, члена Національної спілки письменників України, лауреата обласних літературних премій ім. В. Булаєнка та ім. М. Годованця.
- 9 65 років з дня народження Віктора Олександровича Лінника – поета, автора збірок поезій “До мети”, “Пшеничний пам’ятник”, “Зачаровані вруна” та ін. Народився у с. Судилків Шепетівського р-ну.
- 10 105 років з дня народження Антона Петровича Бринського (1906–1981) – військовика, Героя Радянського Союзу, прозаїка, автора книг “По той бік фронту”, “Партизанський кур’єр”, “Бойові супутники мої”, “Моя Андріївка”. Народився у с. Андріївка Чемеровецького р-ну.

- 11* 65 років з дня народження Леоніда Вікторовича Коваленка – художника-дизайнера, члена Спілки дизайнерів України, голови Хмельницької обласної організації Національної спілки художників України (з 2010 р.).
- 12 130 років з дня народження Франца Францовича Лендера (1881–1927) – інженера-конструктора, артилериста, професора, винахідника зенітної гармати. Народився у м. Дунаївці.
- 13 50 років з дня народження Олега Володимировича Бобровського – художника декоративного мистецтва, члена Національної спілки художників України. Життєво і творчо пов’язаний з м. Хмельницький.
- 14 80 років з часу виходу першого номера газети “Життя Теофіпольщини” – видання Теофіпольської райради та райдержадміністрації.
- 17 110 років з дня народження Маргарити Яківни Сенгалевич (1901–1975) – прозаїка, перекладачки, учасниці I з’їзду письменників СРСР, автора десятка книг, серед яких “Чарівний мазок”, “Вірші та оповідання”, “Спогади про Коцюбинського” та ін. Народилася у м. Кам’янець-Подільський.
- 26 70 років з дня народження Вадима Олександровича Переяслава – поета, лікаря-реаніматолога, члена Національної спілки письменників України. Життєво і творчо пов’язаний з м. Хмельницький.
- 27 105 років з дня народження Йосипа Станіславовича Загаєвського (1906–1976) – доктора ветеринарних наук, професора. Народився у с. Заріччя Ізяславського р-ну.

- 65 років з дня народження Валерія Гаязовича Баталова – прозаїка, драматурга, члена Спілки журналістів України, народного депутата України (1990–1994). Народився у с. Крупець Славутського р-ну.
- 10 років з часу підписання Указу Президента України “Про утворення Національного парку “Подільські Товтри”.
- 28** 85 років з дня народження Дмитра Панасовича Молякевича – поета-сатирика, члена Національної спілки письменників України, заслуженого працівника культури України. Народився у с. Єлизаветпіль Теофіпольського р-ну.
- 30** 100 років з дня народження Ірини Борисівни Гурвич (1911–1995) – режисера-мультиплікатора, заслуженого діяча мистецтв УРСР. Народилася у смт Летичів.

* * *

90 років з часу виходу першого номера газети “Зоря Надгориння” – видання Ізяславської райради та райдержадміністрації.

Липень

- 1** 60 років з дня народження Віталія Івановича Ніколайчука – професора, доктора біологічних наук, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. Народився у с. Веселівка Красилівського р-ну.
- 60 років з дня народження Петра Володимировича Івашука – Героя України, аграрника, кандидата сільськогосподарських наук, генерального директора товариства “Науково-виробнича агрофірма “Перлина Поділля”. Народився у с. Окіп Білогірського р-ну.

- 2 85 років з дня народження Комунара Савелійовича Беркута – художника станкового живопису, члена Національної спілки художників України. Народився у с. Григорівка Старокостянтинівського р-ну.
- 65 років з дня народження Івана Ілліча Котюка – правознавця, доктора юридичних наук, члена Спілки адвокатів України. Народився у с. Росолівці Красилівського р-ну.
- 4 130 років з дня народження Василя Васильовича Зеньківського (1881–1962) – філософа, психолога, церковного діяча. У складі уряду гетьмана П. Скоропадського обіймав посаду міністра сповідань і церковної політики. З 1919 р. – в еміграції. Народився у м. Проскурів.
- 7 80 років з дня народження Олександра Андрониковича Відоменка – відомого шевченкознавця, краєзнавця, двоправнучатого племінника Т.Г. Шевченка по брату Йосипу. Проживає у м. Хмельницький.
- 11 75 років з дня народження Семена Пилиповича Винокурова – режисера, заслуженого діяча мистецтв України, кінорежисера кіностудії художніх фільмів ім. О. Довженка (1969–2005). Народився у м. Проскурів.
- 13 80 років з дня народження Бориса Петровича Довгалоюка – фахівця у галузі металургії, доктора технічних наук, професора. Народився у с. Харківці, нині Старосинявського р-ну.
- 14 100 років з дня народження Євгена Федоровича Шамрая (1911–1980) – доктора біологічних наук, професора, заслуженого діяча науки України. Народився у с. Новоселиця Полонського р-ну.

- 75 років з дня народження Анатолія Олексійовича Копилова (1936–2007) – історика-славіста, поділлєзнавця, професора, академіка Української академії історичних наук, заслуженого працівника освіти України, ректора Кам’янець-Подільського педагогічного університету (1977–2001). Народився у м. Шепетівка.
- 60 років з дня народження Петра Францовича Жулкевського – спеціаліста в галузі сільського господарства, кандидата сільськогосподарських наук, директора Українського інституту сільськогосподарських аерофото-геодезичних вимірювань. Народився у с. Михайлівці Красилівського р-ну.
- 15 50 років з дня народження Володимира Івановича Галищука – державного службовця, заслуженого працівника сільського господарства України, заступника голови Хмельницької облдержадміністрації (з квітня 2010 р.). Народився у с. Лагодинці Красилівського р-ну.
- 17 90 років з дня народження Володимира Зельмановича Вайсера (1921–1943) – Героя Радянського Союзу. Народився у м. Проскурів.
- 18 60 років з дня народження Валерія Івановича Григорука – радіофізика, професора, доктора фізико-математичних наук, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. Народився у с. Хижники Старокостянтинівського р-ну.
- 19 135 років з дня народження Володимира Мусійовича Чехівського (1876–1937) – державного, громадсько-просвітницького і культурного діяча. У 1901–1905 рр. проживав і працював у м. Кам’янець-Подільський.

- 20** 90 років з дня народження Оксани Миколаївни Вікул (1921–2001) – української балерини з діаспори, автора багатьох хореографічних праць. Народилася у м. Кам'янець-Подільський. Проживала у м. Сільвер-Спрінг (передмістя Вашингтона, США).
- 65 років з дня народження Георгія Миколайовича Кірпи (1946–2004) – Героя України, кандидата технічних наук, академіка Транспортної академії, міністра транспорту України (2002–2004). Народився у с. Клубівка Ізяславського р-ну.
- 23*** 65 років з дня народження Михайла Васильовича Мастикаша – художника, журналіста, члена Національної спілки художників України, автора герба і прапора Хмельницької області, лауреата обласної премії ім. В. Розвадовського. Народився у с. Лисець Дунаєвського р-ну.
- 25*** 145 років з дня народження Модеста Пилиповича Левицького (1866–1932) – українського письменника, публіциста. Народився у с. Вихилівка Ярмолинецького р-ну.
- 26*** 70 років з дня народження Тамари Артемівни Севернюк – поетеси, члена Національної спілки письменників України, Спілки журналістів України, лауреата міжнародної премії ім. В. Винниченка. Народилася у м. Старокосянтинів. (За книгою Севернюк Т. Поезії. Бібліографія. Архіви. (2001 р.) дата народження 26.07.1940 р.
- 30** 125 років з дня народження Георгія Семеновича Верейського (1886–1962) – народного художника Росії, заслуженого діяча мистецтв, академіка. Народився у м. Проскурів.

* * *

70 років тому (1941) війська гітлерівської Німеччини та її союзників окупували територію Кам'янець-Подільської області (нині Хмельницька обл.).

70 років тому (1941) у Славуті фашистськими окупантами було створено табір смерті радянських військовополонених.

30 років тому (1981) у Хмельницькому було відкрито цех надомної праці, з якого бере початок ЗАТ “Хмельницьк-легпром”.

* * *

липень-серпень – 70 років тому у м. Проскурів виникли перші підпільні антифашистські групи.

Серпень

- 2 90 років з дня народження Бориса Андрійовича Сугерова (1921–1943) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Ходорівці Кам'янець-Подільського р-ну.
- 5 90 років з часу виходу першого номера газети “Новий шлях” – видання Полонської райради та райдержадміністрації.
- 12 50 років з дня народження Олега Петровича Онищука (1961–1987) – воїна-афганця, Героя Радянського Союзу. Народився у с. Білеве Ізяславського р-ну.
- 14 85 років з дня народження Радомира Івановича Кондратьєва – правознавця, доктора юридичних наук, професора. Народився у м. Ізяслав.

- 15*** 455 років тому (1556) у Дворецькому монастирі князів Заславських при церкві Св. Трійці (нині – с. Двірець Ізяславського р-ну) почалося життя Подільської Євангелії, найближчого списку попередників Пересопницького рукопису.
- 85 років з дня народження Германа Олексійовича Барановського – фахівця в галузі радіозв'язку, кандидата технічних наук, лауреата Державної премії СРСР в галузі науки і техніки. Народився у м. Кам'янець-Подільський.
 - 75 років з дня народження Петра Пилиповича Сабодаша – вченого-математика, доктора технічних наук, професора Московського державного університету геодезії і картографії. Народився у с. Святець Теофіпольського р-ну.
- 18** 140 років з дня смерті Анатолія Патрикійовича Свидницького (1834–1871) – українського письменника, фольклориста, етнографа. Протягом 1851–1856 рр. навчався у Кам'янець-Подільській духовній семінарії.
- 22** 20 років з часу створення Хмельницького обласного державного телебачення.
- 28** 55 років з дня народження Наталії Олексіївни Виноград – доктора медичних наук, професора Львівського державного медичного університету ім. Д. Галицького. Народилася у с. Кривин Славутського р-ну.
- 30*** 75 років з дня народження Сергія Мамедовича Гульшані – живописця, члена Національної спілки художників України. Життєво і творчо пов'язаний з м. Хмельницький.

Вересень

- 1 155 років з дня народження Сергія Миколайовича Виноградського (1856–1953) – мікробіолога, доктора ботаніки, члена-кореспондента Санкт-Петербурзької АН. З 1905 р. жив у своєму маєтку у м. Городок.
- 3 55 років з дня народження Світлани Іллівни Кабачинської – заслуженого журналіста України, кавалера ордена княгині Ольги, володарки знаку “Зірка української журналістики”. Родом із с. Зіньків Віньковецького р-ну.
- 5 60 років з дня народження Павла Івановича Хорошенюка – заслуженого журналіста України, автора багатьох телевізійних програм, заступника генерального директора Хмельницької обласної телерадіокомпанії “Поділля-центр”.
- 6 95 років з дня народження Бориса Яковича Первомайського (1916–1985) – українського психіатра, доктора медичних наук, професора. Народився у с. Стара Ущиця Кам’янець-Подільського р-ну.
- 10 95 років з дня народження Дмитра Михайловича Брилінського (1916–1998) – педагога, відмінника народної освіти України, ветерана праці, автора “Словника подільських говірок”. Народився у с. Сирватинці Городоцького р-ну.
- 11 110 років з дня народження Самійла Григоровича Кончинського (1901–1975) – заслуженого артиста України. Працював у Хмельницькому обласному театрі ім. М. Старицького (1946–1975).

- 13** 115 років з дня народження Авраама Ісаковича Бринда (1896–1979) – лікаря-дерматовенеролога, доктора медичних наук. Народився у смт Меджибіж Летичівського р-ну.
- * 75 років з дня народження Володимира Терентійовича Михайличенка (1936–1978) – поета-шістдесятника. Працював у Хмельницькій районній газеті “Прибузька зоря” (1969–1971).
- 14*** 80 років з дня народження Івана Михайловича Гермаківського (1931–2006) – прозаїка, журналіста, члена Національної спілки письменників України, автора романів “Віхолою розметані”, “У пазурах білої смерті”, “Повернення неблудного” та ін. Народився у с. Кізя Кудринецька, нині Кам’янець-Подільського р-ну.
- 15** 90 років з дня народження Василя Юхимовича Ковтуна – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Буглаї Старосинявського р-ну.
- 60 років з дня народження Віктора Матвійовича Панасюка – архітектора, автора багатьох проектів мікрорайонів, житлових будинків, об’єктів торгівлі в м. Хмельницький та районах області, члена Національної спілки архітекторів України, головного архітектора області (з 2005 р.).
- 16** 60 років з дня народження Івана Михайловича Конета – відмінника освіти України, доктора фізико-математичних наук, професора Кам’янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка.
- 20** 75 років з дня народження Григорія Семеновича Дем’янчука (1936–2001) – письменника, журналіста, члена Національної спілки письменників України. Автор книг у жанрах художньо-документальної та краєзнавчої прози. Народився у с. Карпилівка, нині Білогірського р-ну.

- 22 130 років з часу відкриття у Берездові (нині Славутського району) однокласного сільського училища (1881).
- 23 90 років з дня народження Івана Андрійовича Голотюка – хірурга-онколога, доктора медичних наук, професора. Народився у с. Красностав, нині Славутського р-ну.
- 24 75 років з дня народження Юрія Михайловича Коляно (1936–1990) – українського вченого в галузі термомеханіки, доктора технічних наук, професора, лауреата Державної премії УРСР у галузі науки і техніки. Народився у с. Трительники Волочиського р-ну.
- 75 років з дня народження Володимира Прокоповича Газіна – історика, одного з провідних германістів України, доктора історичних наук, професора кафедри всесвітньої історії Кам'янець-Подільського національного університету ім. І Огієнка. Народився у с. Нове Поріччя Городоцького р-ну.
 - 55 років з дня народження Наталії Василівни Бухти – музикознавця, педагога, лауреата обласної премії ім. В. За-ремби, Хмельницької міської премії ім. Б. Хмельницького, викладача Хмельницької дитячої музичної школи № 1, керівника хорового колективу “Подільські солов’ї”.
- 27 80 років з дня народження Радомира Івановича Сіліна – доктора технічних наук, професора, ректора Технологічного університету Поділля (1974–2001), Почесного громадянина м. Хмельницький (2000).
- 28 95 років з дня народження Франца Миколайовича Рогульського (1916–1985) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Зеленче Дунаєвського р-ну.

* * *

915 років з часу першої згадки про м. Ізяслав (1096).

15 років з часу виходу першого номера обласного науково-методичного журналу “Педагогічний вісник” – видання управління освіти і науки Хмельницької облдержадміністрації.

15 років з часу відкриття музею історії м. Хмельницький.

Жовтень

- 1 100 років з дня народження Володимира Петровича Майборського (1911–1986) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Зінки Білогірського р-ну.
- 3 65 років з дня народження Анатолія Антоновича Площинського (1946–2010) – журналіста, члена Хмельницької міської літературної спілки “Поділля”.
- 4 75 років з дня народження Івана Сергійовича Чекмана – доктора медичних наук, професора, члена-кореспондента НАН і АМН України, академіка Нью-Йоркської академії наук, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, завідувача кафедри фармакології Національного медичного університету ім. О. Богомольця. Народився у с. Чаньків Дунаєвського р-ну.
- 120 років з дня народження Освальда Федоровича Бургардта (псевд. Юрій Клен, 1891–1947) – поета, перекладача, літературознавця. Народився у с. Сербинівка Старокостянтинівського р-ну.
- 7 75 років з дня народження Сергія Миколайовича Албула – журналіста, письменника, члена Національної спілки журналістів України, голови обласного Товариства політв’язнів і репресованих.

- 65 років з дня народження Едуарда Олексійовича Кашуби – медика, доктора медичних наук, професора, дійсного члена міжнародної академії наук вищої школи, заслуженого діяча науки Російської федерації, ректора Тюменської державної медичної академії. Народився у м. Красилів.
- 9 60 років з дня народження Олександра Даниловича Полянського – співака, педагога, першого директора та художнього керівника Хмельницького муніципального академічного хору, заслуженого артиста України. Народився у с. Голозубинці Дунаєвського р-ну.
 - 10 90 років з дня народження Павла Трохимовича Писаренка (1921–1996) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Станіславівка Віньковецького р-ну.
 - 12 90 років з часу заснування у м. Проскурів педагогічної школи, нині – гуманітарно-педагогічна академія.
 - 15 50 років з дня народження Сергія Івановича Козака – архітектора, лауреата Хмельницької міської премії ім. Б. Хмельницького, голови правління обласної організації Національної спілки архітекторів України (з 2006 р.).
 - 18 70 років з дня смерті Володимира Юхимовича Свідзінського (1885–1941) – поета-перекладача. Навчався у Кам’янець-Подільській духовній семінарії, жив і працював у Кам’янці-Подільському (1899–1925). Тут видав першу збірку “Ліричні поезії” (1922). У 1941 році був репресований. Реабілітований посмертно.
 - 21 120 років з дня народження Есфіри Марківни Перцелай (1891–?) – доцента, кандидата медичних наук. Народилася у смт Сатанів нині Городоцького р-ну.

- 22 95 років з дня народження Максима Мартиновича Паламарчука (1916–2000) – вченого економіко-географа та економіста, академіка, віце-президента Українського географічного товариства, заслуженого діяча науки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. Народився у с. Воробіївка Полонського р-ну.
- * 60 років з дня народження Олени Василівни Скорупської – художника-графіка, заслуженого художника України, лауреата Хмельницької міської премії ім. Б. Хмельницького, директора Хмельницької дитячої школи образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва (з 2010 р.).
- 24 100 років з дня народження Миколи Купріяновича Делегея (1911–1945) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Комини Ізяславського р-ну.
- 25 120 років з дня народження Мілія Вікентійовича Єзерського (1891–1976) – російського письменника, автора понад двадцяти книжок, серед яких найвизначнішими є тетралогія “Влада і народ”, повість “Дмитрій Донської” та ін. Народився у м. Ізяслав.
- 31 105 років з дня народження Йосипа Андрійовича Кадученка (1906–1987) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Стара Ушиця Кам’янець-Подільського р-ну.

* * *

165 років з часу перебування Т.Г. Шевченка на Поділлі з метою вивчення пам’яток української старовини.

80 років з часу виходу першого номера “Летичівської газети” (1931) – видання Летичівської райради та райдержадміністрації.

80 років з часу створення державного підприємства “Нігинський кар’єр” (1931).

70 років з часу створення 97-ої Гвардійської Полтавської Червонопрапорної орденів Суворова і Богдана Хмельницького механізованої бригади, що дислокується у м. Славути.

45 років з часу заснування Хмельницьких ПТУ № 11, ПТУ № 4.

20 років з часу створення Подільської спілки молоді.

Листопад

- 2 60 років з дня народження Галини Романівни Аріон – журналістки, члена Національної спілки журналістів України, лауреата всеукраїнського конкурсу “Золоте перо”, завідувача відділу обласного радіо Хмельницької телерадіокомпанії “Поділля-центр”.
- 3 50 років з дня народження Віталія Цезарійовича Міхалевського – поета, кандидата фізико-математичних наук, доцента Хмельницького національного університету, лауреата Хмельницької міської премії ім. Б. Хмельницького. Народився у с. Подільське Кам’янець-Подільського р-ну.
- 5 65 років з дня народження Віктора Олексійовича Савчука – історика, кандидата історичних наук, доцента, проректора з міжнародних зв’язків Кам’янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка (з 2002 р.). Народився у с. Велика Березна Полонського р-ну.
- 9 60 років з дня народження Олександра Леонідовича Шпака – заслуженого енергетика СРСР, генерального директора ВАТ ЕК “Хмельницькобленерго”. Народився у смт Антоніни Красилівського р-ну.

- 10** 210 років з дня народження Володимира Івановича Даля (1801–1872) – доктора медицини, письменника, етнографа. Як військовий лікар у січні 1831 року прибув до Кам’янця-Подільського для боротьби з епідемією холери. У селах Черчі, Голенищеві, Чернокозинцях записав легенди. Враження від перебування у Кам’янці лягли в основу повісті “Подільянка”.
- 65 років з дня народження Петра Анатолійовича Ладженського – композитора, педагога. Народився у м. Кам’янець-Подільський.
- 11** 80 років з дня народження Петра Карповича Баранецького (1931–1995) – працівника сільського господарства, лауреата Державної премії СРСР. Народився у с. Писарівка Красилівського р-ну.
- 12** 65 років з дня народження Василя Федоровича Шпака – кандидата економічних наук, академіка Академії інженерних наук України, заслуженого працівника сільського господарства. Народився у с. Дашківці Вінківського р-ну.
- 14** 100 років з дня народження Івана Степановича Андрощука (1911–1998) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Ганнопіль, нині Славутського р-ну.
- 15** 120 років з дня народження Ісаака Мойсейовича Печука (1891–1970) – вченого в галузі гірничої справи, доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України. Народився у смт Летичів.
- 18** 80 років з часу виходу першого номера газети “Вперед” – видання Ярмолинецької райради та райдержадміністрації.
- 50 років з дня народження Світлани Ярославівни Фурси – правознавця, доктора юридичних наук. Народилася у смт Чорний Острів Хмельницького р-ну.

- 21 70 років з дня народження Михайла Дмитровича Андрєєва – медика, заслуженого лікаря України, дійсного члена Нью-Йоркської Академії наук, начальника державного патологоанатомічного центру України. Народився у м. Хмельницький.
- 25 95 років з дня народження Кліма Карповича Олейнюка (1916–1944) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Лисиче Славутського р-ну.
- 28 60 років з дня народження Олександра Михайловича Завальнюка – історика, професора, академіка Академії наук вищої школи України, академіка Міжнародної кадрової академії, заслуженого працівника освіти України, ректора Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка (з 2002 р.).

* * *

15 років з часу створення у Хмельницькому телерадіокорпорації “Контакт”.

* * *

осінь – зима – 65 років тому (1946) розпочався масовий голод в Україні, у тому числі й на Хмельниччині.

Грудень

- 2 60 років з дня народження Олександра Миколайовича Джужи – правознавця, доктора юридичних наук, професора Київського університету внутрішніх справ. Народився у м. Городок.
- 3 65 років з часу заснування Деражнянської районної бібліотеки.

- 5** 100 років з дня народження Сергія Івановича Гроша (1911–1990) – українського живописця, заслуженого діяча мистецтв України. Народився у с. Бражинці Полонського р-ну.
- 75 років з дня народження Леоніда Трохимовича Пастушенка – письменника, заслуженого журналіста України, лауреата літературних премій ім. М. Трублаїні та ім. М. Коцюбинського. Народився у с. Говори Віньковецького р-ну.
- 7** 60 років з дня народження Миколи Петровича Мазура – доктора технічних наук, професора Хмельницького національного університету. Народився у с. Кременчуки Красилівського р-ну.
- 13** 90 років з дня народження Андрія Юхимовича Дячука (1921–1945) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Великі Орлинці Красилівського р-ну.
- 15** 125 років з дня народження Миколи Тимофійовича Герашенка (1886–1963) – фізіолога, доктора медицини. З 1924 р. жив у Кам’янці-Подільському. Засновник і головний редактор “Записок Кам’янець-Подільського сільсько-господарського інституту”. Був репресований, реабілітований у 1958 р.
- 85 років з дня народження Володимира Петровича Вовкодава – краєзнавця-історика, етнографа, фольклориста Поділля. Народився у с. Лозни Летичівського р-ну.
- 16*** 95 років з дня народження Івана Васильовича Ковалишина (1916–2003) – відомого лікаря, ортопеда-травматолога, доктора медичних наук, заслуженого лікаря України, організатора травматолого-ортопедичної служби Хмельницької області.

- 17 95 років з дня народження Федора Єфремовича Пахольчука – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Дворик Красилівського р-ну.
- 55 років тому введено в дію перший корпус Хмельницької міської лікарні (1956).
- 18 50 років з дня народження Миколи Анатолійовича Довгальова – співака, заслуженого артиста України, лауреата обласної премії ім. В. Заремби, соліста-вокаліста Хмельницької обласної державної філармонії.
- 19 15 років з часу створення громадської організації “Земляцтво “Хмельниччина” у Києві.
- 22 75 років з дня смерті Миколи Олексійовича Островського (1904–1936) – письменника, автора романів “Як гартувалася сталь”, “Народжені бурєю”. Життєво і творчо пов’язаний з Поділлям.
- 65 років з часу заснування літературно-меморіального музею Миколи Островського у м. Шепетівка.
- 24 105 років з дня народження Клавдія Сафоновича Великанова (1906–1981) – хірурга, педагога, заслуженого лікаря України. З 1945 р. жив і працював у м. Кам’янець-Подільський. Саме він зробив першу операцію на серці в області (1958).
- 75 років з дня народження Олександра Миколайовича Гоца – доктора технічних наук, члена-кореспондента Російської академії природознавства. Народився у смт Антоніни Красилівського р-ну.

- 28 145 років з дня народження Данила Кириловича Заболотного (1866–1929) – лікаря-епідеміолога, доктора медицини. Вивчав та науково обґрунтовував причини виникнення епідемії холери на Поділлі (у м. Кам’янець-Подільський).
- 135 років з часу відкриття у Кам’янці-Подільському першого на Поділлі навчального медичного закладу – повивальної школи, нині Кам’янець-Подільське медичне училище (1876).
- 29 65 років з дня народження Галини Кирилівни Медведчук – красзнавця, етнографа, лауреата обласних премій ім. Т. Шевченка та ім. К. Широцького, провідного наукового співробітника Державного історико-культурного заповідника “Межибіж”.

* * *

70 років (1941) з часу створення Славутського міжрайонного підпільного комітету.

У 2011 році виповнюється

1015 років з часу першої літописної згадки про місто Полонне (996).

770 років з часу вторгнення монголо-татарських полчищ на Правобережну Україну, в т.ч. і на Поділля (1241).

770 років з часу першої документальної згадки про с. Трусилівка Красилівського р-ну, с. Клинини Волочиського р-ну (1241).

660 років з часу першої документальної згадки про с. Баймаки Білогірського р-ну (1351).

645 років з часу першої згадки про Чорний Острів, нині смт Хмельницького р-ну (1366).

625 років з часу першої літописної згадки про села: Привороття (нині с. Подільське) Кам'янець-Подільського р-ну, Крупець Славутського р-ну, Христівка Ізяславського р-ну (1386).

615 років з часу першої письмової згадки про: с. Дяків Славутського р-ну та с. Велика Радогощ Ізяславського р-ну (1396).

605 років з часу першої документальної згадки про с. Сокіл Кам'янець-Подільського р-ну (1406).

600 років з часу першої документальної згадки про смт Летичів (1411).

590 років з часу першої згадки про с. Поляхове Теофіпольського р-ну (1421).

580 років з часу першої письмової згадки про м. Проскурів (нині Хмельницький), смт Деражня, села Жванець, Гринчук, Рункошів Кам'янець-Подільського р-ну, с. Коричинці Деражнянського р-ну (1431).

575 років з часу першої згадки про с. Балин Дунаєвського р-ну, с. Божиківці Деражнянського р-ну (1436).

570 років з часу першої згадки про смт Білогір'я (до 1946 р. – Ляхівці).

510 років з часу документальної згадки про села Пилява Старосинявського р-ну, Криворудка Красилівського р-ну (1501).

505 років з часу першої документальної згадки про с. Веселівка Красилівського р-ну (1406).

485 років від дня народження Костянтина (Василя) Костянтиновича Острозького (1526–1608), за іншими версіями (1528–1608) – князя, просвітителя, мецената, воєводи Київського і Волинського, засновника міста Старокостянтинів.

460 років тому (біля 1551) в Плоскирові було побудовано дерев'яну фортецю;

- з часу документальної згадки про с. Шелехове Деражнянського р-ну.

450 років з часу заснування князем К.-В. Острозьким міста Старокостянтинова (1561). На основі останніх досліджень археології вважають, що Старокостянтинів був збудований на місці літописного міста Кобудь, що згадується у 1241 р.

- **450** першої згадки про с. Колісець Теофіпольського р-ну (1561).

425 років з часу першої згадки про с. Печиводи та с. Піддубці Славутського р-ну (1586).

420 років з часу документальної згадки про с. Чотирбоки Шепетівського р-ну, с. Мала Боровиця Білогірського р-ну (1591).

410 років тому в Кам'янці-Подільському цеховий майстер Стефан Самборський вперше поставив на книгах своєї бібліотеки екслібрис. Це був перший екслібрис на книжках в Україні (1601);

- з часу письмової згадки про села Радошівка та Сахнівці Ізяславського р-ну, Баглаї та Киселі Старокостянтинівського р-ну, Велика Шкарівка Шепетівського р-ну, Печеське, Митинці, Решнівка, Сорокодуби Красилівського р-ну.

395 років з часу першої документальної згадки про села Вербка, Сахни, Юрченки Летичівського р-ну (1616).

295 років з дня народження Крижанівського (Каліграфа) Василя (чернече ім'я Володимир, бл. 1716–1760) – педагога, ректора Ярославської семінарії, архімандрита. Народився у Меджибожі.

250 років з часу першої згадки про с. Літки Деражнянського р-ну, с. Немиринці Городоцького р-ну (1761).

235 років з часу першої згадки про с. Кадіївка Ярмолинського р-ну, с. Заставки Красилівського р-ну (1776).

225 років з часу першої згадки про с. Отроків Новоушицького р-ну та с. Любомирка Полонського р-ну (1786).

195 років з дня народження і **145** років з часу смерті Антона Гіацинтовича Коципінського (1816–1866) – польського і українського композитора, етнографа і педагога. Жив і працював у м. Кам’янець-Подільський (1845–1849).

165 років з часу заснування Шепетівського цукрового заводу (1846).

150 років з дня народження Павла Федоровича Вікула (1861–1923) – краєзнавця, фольклориста Поділля, історика церкви, члена Подільського історико-археологічного товариства, завідувача епархіальної бібліотеки (1893–1903). Народився у м. Кам’янець-Подільський.

140 років тому у с. Терешки Красилівського р-ну було відкрито церковно-приходську школу (1871).

135 років тому у м. Проскурів вступила в дію механічна майстерня, яка у 1898 р. переросла в чавуноливарний і механічний заводи, нині – ВАТ “Пригма-Прес” (1876);

- вийшов перший том “Трудов Подольского церковного историко-археологического общества” – видання, в якому містилося багато відомостей про сучасну Хмельниччину.

125 років з дня народження Віктора Кіндратовича Приходька (1886–1968) – державного, громадсько-просвітницького і культурного діяча, подільського губернського комісара освіти (1917), голови Подільського губернського земства (1918, 1920);

- з дня народження Семена Васильовича Марченко-Харчук-Хмари (1886–1924) – полковника УНР, соратника Якова Гальчевського. Народився у с. Мордин, нині с. Прилужне Летичівського р-ну;

- з дня народження Валентина Васильовича Садовського (1886–1947) – українського юриста, економіста, державного і політичного діяча. За Директорії був міністром праці УНР. Народився у с. Пліщин, нині Шепетівського р-ну;

- у Проскуріві була відкрита перша в місті книжкова лавка.

120 років тому у м. Проскурів був побудований цукровий завод (1891);

- у м. Проскурів почала діяти друкарня, засновником та власником якої був Д. Левіт;

- з часу відкриття у м. Кам'янець-Подільський епархіальної бібліотеки.

115 років тому став до ладу Довжоцький спиртзавод (Кам'янець-Подільський р-н; 1896).

110 років тому народився Григорій Улянович Павлик (1901–1978) – прозаїк, учасник Великої Вітчизняної війни, автор мемуарів “Від Бугу до Волги”, “Знову над Бугом зорі”. Народився у с. Бахматівці Хмельницького р-ну;

- став до ладу Проскурівський пивзавод, нині – ВАТ “Хмельпиво”.

100 років тому в Кам'янці-Подільському товариством “Просвіта” було широко відзначено Шевченківські дні (1911);

- з часу відкриття у м. Проскурів повітової земської лікарні.

95 років з дня народження Івана Михайловича Поліщука (1916–1943) – Героя Радянського Союзу. Народився у с. Ленківці Шепетівського р-ну;

- з часу відкриття Красилівської загальноосвітньої школи № 1.

90 років з часу створення Славутського держлісгоспу (1921);

- з часу відкриття у м. Проскурів курсів лікарського персоналу, які згодом були перетворені на школу, медичний технікум. З цього навчального закладу бере початок нинішній медичний коледж;

- з часу відкриття Головчинецької школи-інтернату в Летичівському р-ні.

85 років з часу заснування Ізяславської районної бібліотеки (1926).

80 років з часу виходу першого номера газети “Городоцький вісник” – видання Городоцької райради та райдержадміністрації (1931).

75 років з часу відкриття Красилівської районної лікарні (1936);

- з часу заснування Полонської районної бібліотеки.

65 років з часу відкриття Курилівської сільської бібліотеки Волочиського р-ну (1946).

60 років з часу відкриття бібліотек у селах Користова (нині в складі м. Волочиськ), Баглаї, Холодець Волочиського р-ну (1951);

- у м. Красилів вступила в дію компресорна станція, перша в Україні.

45 років з часу створення Хмельницького відділення Національної Всеукраїнської музичної спілки (1966).

35 років з часу пуску у м. Славута заводу силікатних стінових матеріалів, нині ВАТ “Силікат” (1976).

30 років з часу відкриття заводу “Кристал” у смт Ярмолинці (1981).

15 років з часу створення школи-студії іконопису “Нікош” – єдиної в Україні школи візантійського канонічного письма (1996).

Імена, події, факти

**Через тисячу літ я проснувся б хотів –
Шепіт вітру спізнать, навістити тумани.
І хоч трішки дізнатись в тій далі віків,
Як мережитьься доленька ваша, країни.**

Микола Федунець

2 січня

Співзвучність часу

До 25-річчя з дня заснування Хмельницького обласного художнього музею

Хмельницький обласний художній музей був заснований 1986 року в умовах відсутності початкової колекції, яка стала б основою майбутнього зібрання. Його формування розпочалося за традиційною на той час структурою, обов'язкові ланки якої – розділи дорадянського та радянського образотворчого мистецтва, декоративної та народної творчості... Тому збірка містить етнографічні зразки, чималу кількість полотен радянських художників, а також близько трьох десятків полотен відомих українських митців кінця XIX – початку XX століть, серед яких – першокласні твори В.Орловського та О.Мурашка.

Проте швидко прийшло розуміння, що неможливо на порожньому місці за традиційною схемою створити цілісну, конкурентноспроможну колекцію і стати оригінальним, з власним обличчям, музей зможе, тільки збираючи сучасне українське мистецтво.

Сьогодні колекція музею налічує близько 7 тисяч одиниць зберігання. Пік її формування припадає на кінець 1980-х років, коли в українській образотворчості здійснюється потужна національно-фольклорна хвиля. Вона зафіксована у музейному зібранні творами багатьох знаних митців сучасності, серед яких – лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка Андрій Антонюк, Феодосій Гуменюк, Іван-Валентин Задорожний, Опанас Заливаха, Іван Марчук, Валерій Франчук... В збірці широко представлені львівська та закарпатська художні школи, група одеських “нонконформістів”, напрямок “нової

нефігуративності”. Наявні також твори хмельницьких митців: Людмили Мазур (1947-2000), народних художників України Миколи й Богдана Мазурів, заслужених художників Михайла Андрійчука, Олени Скорупської та ін. Вивчення власної колекції, підготовка до видання її наукового каталогу є пріоритетним завданням наукової роботи.

Музей здійснює також широку науково-просвітницьку діяльність. Працівники музею постійно бувають в школах, інтернатах, дитячих садках, таборах відпочинку не тільки в Хмельницькому, а й в області, й кожна зустріч з аудиторією, в якій би формі вона не відбувалася (екскурсія, лекція, мистецький урок, бесіда-заняття), завжди ґрунтується на творах з фондowego зібрання.

Суттєве джерело його поповнення – роботи, подаровані художниками після персональних і колективних виставок, що їх відбувається більше двадцяти на рік. В залах музею презентували свою творчість Іван Марчук, Емма Андієвська, Ака Перейма, Любомир Медвідь, Карло Звіринський, Дмитро Стецько та багато інших визнаних майстрів.

Ми прагнемо, аби в музеї можна було б поспілкуватись не лише з художніми творами, але й послухати музику, почути поетичне слово. З цією метою започатковано культурно-просвітницький проєкт “Мистецькі зустрічі”, що успішно працює протягом п’яти останніх років.

Колектив музею і надалі докладатиме зусиль, аби Хмельницький художній музей ставав ще більш значимим культурним центром області.

Задорожна Л.В.

Література

1. *Сучасний художній музей: проблеми і перспективи: матеріали наук.-прак. конф. до 20-річчя Хмельниц. обл. худож. музею*, 16 лют. 2006 р. – Хмельницький, 2006. – 112 с.

2. *Хмельницький обласний художній музей: путівник / текст, укладання: Л. Тимофеева; світлини: А. Іванов.* – Хмельницький, 2009. – 2009. – 12 с.

3. *Слободянюк П.* Хмельницький обласний художній музей // Слободянюк П. *Культура Хмельниччини.* – Хмельницький, 1995. – С. 251-261.

4. *Гостинна Д.* Акцент – українське відродження: обл. худож. музею – 20 літ // *Поділ. вісті.* – 2006. – 28 лют.

5. *Чернюк Р.* Обласний художній музей відсвяткував 20-річчя // *Проскурів.* – 2006. – 9 лют. – С. 9.

6. *Задорожна Л.* Художній музей: співзвучність часу // *Поділ. вісті.* – 2003. – 15 квіт.

16 січня

В боях і в літературі

**До 90-річчя з дня народження
Івана Яремовича Бойчака**

Іван Яремович Бойчак – непересічна постать на літературній ниві України: журналіст, публіцист, критик, літературознавець.

Життєвий шлях його розпочався 16 січня 1921 року в с. Піддубці Славутського району, в селянській родині. Наприкінці 30-х років закінчив Берездівську середню школу й

через деякий час поїхав на заробітки в Грузію. Влаштувався наваловідбійником на шахті в невеличкому містечку Ткварчелі.

З початком війни Іван Бойчак стає курсантом Тбіліського військового піхотного училища. Після закінчення навчання призначений командиром стрілецького відділення. Перебував на Закавказькому й 3-му Українському фронтах, як старшина першої статті командував відділенням 255-ї бригади Окремого батальйону морської піхоти Азовської та Червонопрапорної Дунайської військових флотилій. Брав участь в обороні Кавказу, Малої землі, в десантах під Новоросійськом, Керчу та у форсуванні Дністровського лиману. Пройшов і бої за визволення Югославії. Найважчим був десант у районі міста-фортеці Ілак.

За час війни Іван Бойчак отримав чотири поранення, контузію. Нагороджений орденом Червоного прапора, медалями. У 1946 році демобілізувався, після тривалого лікування повернувся додому.

Влаштувався на роботу в редакцію Берездівської районної газети “Більшовицька правда”, проте невдовзі відчув, що знань бракує. Вступив на філологічний факультет Одеського університету, який закінчив 1952 року. Далі продовжив навчання в аспірантурі Київського Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка. У 1955 році захистив звання кандидата філологічних наук.

Іван Яремович працював завідуючим відділом критики журналу “Дніпро”, згодом – старшим редактором прози. Писав статті про художні твори, що розповідали про недавню війну. Починаючи з 1954 року, з-під пера Івана Бойчака систематично виходили літературно-критичні статті, які друкувалися в журналах, на шпальтах газет. Підготував ряд нарисів про письменників-сучасників: Івана Драча, Павла Усенка, Василя

Симоненка, Миколу Вінграновського. Усі його матеріали – продумані, правдиві, об’єктивно-реалістичні.

Творчий спадок нашого земляка міг бути значимішим. Та 26 листопада 1973 року перестало битися його серце. Мабуть далися взнаки старі фронтові рани.

Бойовий побратим Івана Бойчака по Дунайській флотилії Олексій Чхеїдзе, пишучи про воєнні будні, згадував його у статті, надрукованій в газеті “Комсомольская правда” від 21 грудня 1974 року, розповідав про свого найкращого бойового друга в книгах-спогадах “Записки розвідника”, “Записки дунайського розвідника”.

Творчий доробок Івана Бойчака входить до літературного спадку всієї України. Та особливо дорогий він нам, його землякам.

Міцінська Т.П.

Про І.Я. Бойчака

1. *Павловська В.П.* Бойчак Іван Яремович // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2004. – Т. 3. – С. 204.

2. *Сваричевський А.* Наслідуючи Островського // Перспектива. – 1996. – № 4. – С. 7.

23 січня

Його любов проста й глибока

**До 90-річчя з дня народження
Володимира Самійловича Семеновського**

Скромний наш земляк, поет-пісняр Володимир Самійлович Семеновський провів своє творче життя поза стінами письменницької спілки (до речі, про прийом його до Спілки клопоталися відомі поети Іван Гончаренко, Борис

Палійчук, Сергій Козак). Проте після смерті його не забуто: надто тісно переплелася доля цієї людини з долею повоєнного Подільського краю.

Народився Володимир Самійлович Семеновський 23 січня 1921 року в селі Кривин Славутського району. У 1938 році, закінчивши місцеву школу, вступив на філологічний факультет Житомирського педагогічного інституту. У 1942 році, будучи в евакуації, закінчив Челябінський педагогічний інститут. Отримав направлення на Сталінградський фронт. Брав участь у боях на Курській дузі, а після лікування в госпіталі – на 1-му Прибалтійському та 1-му Українських фронтах. Був двічі поранений. Нагороджений орденами і медалями.

З 1946 року працював на вчительській та журналістській роботі в редакціях Житомирської, Рівненської та Хмельницької областей, а з 1961 року – старшим редактором облліту в Хмельницькому.

З 1938 року Семеновський друкувався в обласних та республіканських газетах, журналах, альманахах та колективних збірниках.

Гість Житомирського педінституту, де тоді вчився юний Володя Семеновський, Павло Тичина помітив на літературному вечорі студента з Поділля, познайомився з ним і відтоді їхнє спілкування тривало багато років.

У 1947 році Тичина читає вірш свого вихованця з трибуни сесії Верховної Ради України. Цей виступ разом з віршем Володимира Семеновського опубліковано в дев'ятому томі повного зібрання творів П.Т. Тичини. Є й там коротенька довідка про нашого земляка.

Вірші молодого В. Семеновського прихильно зустріли Максим Рильський і Михайло Стельмах. Михайло Стельмах

великою добіркою подолянина відкриває альманах з творів молодих українських письменників.

А незабаром у видавництві “Радянський письменник” побачила світ книжка “На щастя землі”. Тут було представлено п’ять поетів-фронтовиків, серед яких був і наш земляк.

А далі окремими виданнями вийшли збірки поезій Семеновського: “Найрідніше” (1953), “Де Дністер і Збруч” (1958), “Бойове хрещення” (1985), “Сяйво калини” (1989), “Солов’ї прилетіли” (1991).

Поетичний хист поета формувався під впливом подільського фольклору і, передусім, народних пісень. Тож не випадково на вірші Володимира Семеновського писали музику відомі професійні і самодіяльні композитори – Климентій Домінчен, Аркадій Філіпченко, Микола Дрімлюга, Степан Сабадаш, Володимир Атаман, Олександр Шугаєв, Микола Балема, Василь Кравчук, Олексій Бец, Борис Царьов, Ігор Краєв’янов, Михайло Люшня та інші.

Творча дружба довгі роки єднала нашого земляка зі співаком і композитором, поетом і професором Сергієм Козаком.

Семеновський дотримувався принципу, що писати просто важче, ніж філософствувати з приводу найменшої дрібниці життя. Тому й знаходять його поетичні рядки свою, ще не проспівану пісню:

*Земле Подільська –
рідний наш краю!
Кращого в світі,
Мабуть, немає ...
Яблуні білі ...
Сяйво калини –
і неповторна пісня України.*

Семеновський по-особливому бачив війну:

*Ти прости, дорогая моя,
Эту краткость задымленных строк:
Проверяют оружие друзья –
Ровно в восемь – в атаку бросок...*

Цей вірш “Перед боем” був видрукований у фронтовій газеті “Сталинское знамя” 22 березня 1945 року. А коли газета вийшла у світ, то Семеновський вже встиг провести важкий бій і ледве залишився живим. І ось диво – на цей вірш від українських і російських дівчат рядовий Семеновський одержав понад 500 листів. Пізніше про це писав Сергій Козак, цитуючи Семеновського:

*... Листи ... На них моя адреса,
Вірніше пошта польова ...
Візьмеш до рук – і враз воскресне
Далека юність фронтова.
Усім вклоняюся я низько,
Бажаю миру і весни ...
Пишіть тепер мені в Хмельницький
Як ветеранові війни.*

Останній розділ книжки Семеновського “Сяйво калини” так і названий “Писали на фронт дівчата”. Це своєрідні віршовані відповіді на фронтові листи юнок. Поет оригінально побудував свій поетичний діалог із адресатками воєнної доби. У цьому і неповторність його поезій.

Та членом Спілки письменників Семеновський не став. Давалися взнаки фронтові рани, тяжка газетярська праця, задушлива атмосфера сталінщини і застою, невміння вислуговуватися перед тими, хто вирішував долю митців.

Його безпідставно звинувачували у відсутності оригінальних тропів, інших літературних гріхах.

Але, напевне, ота простота і доступність його поезій, а не барвисте пишнослів'я, стає запорукою довговічності творів подолянина.

Поезії Володимира Семеновського охоче вивчають учні в навчальних закладах області, декламують юні митці під час конкурсів і шкільних вечорів. І зараз його пісні виконуються народним ансамблем пісні і танцю “Козаки Поділля”, у самодіяльних колективах.

Отож, нам пора, як у всіх цивілізованих країнах, оцінювати митців не за належністю до тих чи інших об'єднань або спілок, а за оцінкою читачів та глядачів.

Помер В.С. Семеновський у 1992 році.

Сваричевський А.В.

Твори

1. *Сяйво калини: пісні та вірші.* – Хмельницький: Облполіграфвидав, 1989. – 150 с.

2. *Солов'ї прилетіли:* лірика. – Хмельницький, 1991. – 96 с.

3. *Де Дністер і Збруч:* поезії. – Хмельницький: Облвидав, 1958. – 92 с.

4. *Стань моєю піснею:* [вірш] // Сто поезій ста поетів / упоряд. М.Ф. Федунець. – Хмельницький, 1992. – С. 27. – (Хмельницька антол.).

5. *Юність моя фронтова; Співають ветерани:* [вірші] // При світлі вічного вогню / упоряд.: В. Касакович, В. Олійник. – Хмельницький, 1999. – С. 57-58.

Про В.С. Семеновського

1. *Кульбовський М.* Зорі малинове крило // Кульбовський М. З подільського кореня. – Хмельницький, 1999. – С. 23-24.
2. *Міцінська Т.* Володимир Семеновський // Хмельниччина: роки становлення та поступу (1937–1997): матеріали Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф. – Хмельницький, 1997. – С. 72-74.
3. *Сваричевський А.* “Де Буг, як шабля, блиска...” // Сваричевський А. Проскурів літературний від давнини до сучасності. – Хмельницький, 1998. – С. 118-121.
4. *Міцінська Т.* Пісня залишається в серцях // Проскурів. – 2006. – 26 січ. – С. 14.
5. *Сапожник О.* В єдинім строю // Пульс. – 2003. – 30 січ.
6. *Олександров С.* Слово про поета-пісняря // Трудівник Полісся. – 1996. – 13 серп.
7. *Македон П.* Сяйво пісні // Літ. громада. – 1996. – № 2.

6 лютого

Оберіг духовності краю

**До 110-річчя з часу заснування
Хмельницької обласної універсальної наукової
бібліотеки ім. М. Островського**

Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека імені М. Островського – один із провідних культурних закладів області, духовна скарбниця вітчизняної та світової культури,

втіленої у друкованому слові, центр організаційно-методичної роботи і координації діяльності бібліотек усіх систем і відомств.

Історія створення найбільшої бібліотеки в області сягає 1891 року, коли прогресивна громадскість міста Проскурова звернулася до губернатора із проханням відкрити в місті читальню.

Однак ці намагання принесли очікуваний результат аж через 10 років. 6 лютого 1901 року було затверджено Статут бібліотеки, згідно з яким вона носила назву “Проскуровская Городская библиотека в память А. С. Пушкина”, і отримано дозвіл на її відкриття, яке відбулося у травні 1901 року в одній із кімнат офіцерського зібрання 46 Дніпровського полку по вулиці Олександрівській (нині Проскурівська). Книжковий фонд її становив близько 1000 примірників. Це були виключно російські книжки, журнали і газети. Бібліотека була платною. Річний внесок читачів становив близько 3-х крб., а ті, хто одночасно вносив готівкою або книгами не менше 50 крб., отримували право позитивного користування бібліотекою. Особи, які надали бібліотеці значну пожертву, ставали почесними членами бібліотеки.

Першим бібліотекарем Проскурівської міської бібліотеки була Марія Іванівна Наумова, яка була особисто знайома з О.І. Купріним. Про це детально описано у статті Афанасьєва “Современница “Поединка” (Огонек, 1960 р.).

В 1915 році Проскурівська Земська Управа постановила реорганізувати бібліотеку в повітову земську бібліотеку. Бібліотека значно розширилась – відкрилась читальня, показова виставка і пересувний музей. У визначений час оглянути виставку могли безкоштовно усі бажаючі, а пересувний музей побував зі своєю експозицією в усіх навчальних закладах міста і повіту.

З 1923 по 1930 рр. та з 1935 по 1937 рр., у зв’язку зі зміною адміністративно-територіального поділу, бібліотека була окружною, а з 1937 р. – знову міською.

У 1937 р. у зв'язку із введенням нового адміністративного поділу України і створенням областей в обласну бібліотеку була реорганізована одна з найстаріших і найбільших публічних бібліотек України (заснована у 1866 р.) Кам'янець-Подільська окружна бібліотека, нині центральна бібліотека ім. В.П. Затонського Кам'янець-Подільської міської ЦБС. Функції обласної вона виконувала до 1941 року.

Першим директором обласної бібліотеки був Анікеєв Микола Тимофійович, який загинув у роки війни.

Після перенесення обласного центру з Кам'янця-Подільського до м. Проскурова (березень 1941 р.) міській бібліотеці було надано статус обласної. У 1948 році бібліотеці присвоєно ім'я письменника-земляка М.О. Островського, яке вона з гордістю носить і сьогодні. Оскільки область була Кам'янець-Подільською, то назва її до 1954 р. залишалась Кам'янець-Подільська обласна бібліотека.

За більш ніж столітній період свого існування бібліотека пройшла великий шлях – від Проскурівської міської публічної бібліотеки до головної бібліотечної установи регіону, справжнього центру інформації. Бібліотекою створено значний потенціал інформаційних ресурсів.

Тут, під одним дахом зібрано найкраще, що надбало людство, принаймні, за останнє сторіччя свого існування. У фондах бібліотеки понад 700 тисяч примірників видань на 32 мовах світу, з яких близько 5 тисяч цінні і рідкісні видання. Багатство, яким володіють жителі нашої області, презентують безцінні пам'ятки друку – книги петровської епохи, прижиттєві видання творів класиків – Тараса Шевченка, Миколи Гоголя, Олександра Пушкіна. Особливу цінність має красназнавча література: “Архів Південно-Західної Росії”, “Подільські єпархіальні відомості”. У фонді книжкових пам'яток зберігається популярне видання одного з найвідоміших книговидавців царської Росії Маврикія Вольфа “Живописная Россия”. Це розкішні книги в коленкоревій оправі із золотим обрізом, з багатобарвним тисненням на обкладинці. Великою цінністю є і колекції книг з автографами, книг-мініатюр. Для забезпечення

збереження і доступу користувачів бібліотеки до них створено електронну базу даних “Бібліотечний раритет Хмельниччини”.

Щорічно до бібліотеки надходить 450 назв періодичних та інформаційних видань, фонди поповнюються на 8–10 тисяч нових книг.

Послугами бібліотеки щорічно користуються понад 35 тисяч читачів. Сьогодні до бібліотеки прийшов новий читач, з великими інформаційними потребами, тому для задоволення їх потреб використовуються електронні та Інтернет-ресурси, діє Інтернет-центр, Центр Європейської інформації, Центр доступу до офіційної інформації органів влади, ресурсний центр “Вікно в Америку”. В обласному тренінговому центрі, який діє у бібліотеці, бібліотекарі області та користувачі бібліотеки можуть освоїти навички користування комп’ютером та пошуку необхідної інформації у безмежному морі Інтернет-ресурсів.

У бібліотеці діють 5 клубів за інтересами. Особливу популярність серед користувачів здобули клуби “Красзнавець”, “Слово і ліра”, клуб правових знань “Людина. Сім’я. Україна”, клуб любителів французької культури “Франсуаза”.

Бібліотека є учасником багатьох Всеукраїнських та регіональних проектів, є лідером у підготовці регіональних краєзнавчих ресурсів.

Бібліотека – це не лише книги, газети, журнали. Це, перш за все, люди. Саме вони створюють творчу ауру установи. Колектив бібліотеки, який сьогодні нараховує 65 висококваліфікованих фахівців, розуміє, що підвищення престижу бібліотеки залежить від багатьох чинників, в тому числі від вміння самих бібліотекарів консолідувати свої зусилля для вирішення головної соціальної місії – служіння суспільству.

Життя з кожним днем розширює коло завдань, які стоять перед бібліотекою. Колектив наукової бібліотеки робить усе можливе для забезпечення сучасного рівня обслуговування читачів, реалізації конституційного права громадян України на всебічний розвиток особистості, підтримку ідеалів вільного, відкритого і демократичного суспільства.

Синиця Н.М.

Література

1. *Бібліотека і час: ювілейн. зб., присвячений 100-річчю з часу заснування Хмельницької ОУНБ ім. М. Островського / ред. колегія: С.Л. Карван, Н.М. Синиця, С.Р. Михайлова; Упр. культури Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ ім. М. Островського. – Хмельницький, 2001. – 116.: іл.*

2. *Синиця Н.М. Бібліотека сьогодні: місія та перспективи розвитку // Бібліотека як міжнаціональний центр духовного надбання: матеріали обл. міжвід. наук.-практ. конф. – Хмельницький, 2005. – С. 4-9.*

3. *Синиця Н.М. 55 років з іменем М. Островського // Микола Островський на сторінках історії і в нашому житті: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Хмельницький; Шепетівка, 2004. – С. 90-92.*

4. *Синиця Н.М. Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека: динаміка змін та розвитку // Бібліотеки регіону у формуванні інтелектуального та інформаційного простору: матеріали обл. міжвід. наук.-практ. конф. 26 верес. 2006 р. – Хмельницький, 2006. – С. 11-17.*

5. *Павлюченко Г. Перлина Подільського краю // Культура і життя. – 2001. – 6 жовт. – С. 2.*

6. *Балема Р. Сто літ служіння книзі та людині // Поділ. вісті. – 2001. – 28 верес.*

7. *Слободянюк Т. Бібліотечним “мостом” в Інтернет // Поділ. вісті. – 2010. – 27 трав.*

8. *Кульбовський М. Оберіг духовності краю // Проскурів. – 2006. – 25 трав. – С. 15.*

9. *Василевський М. Із Хмельницького до Євросоюзу: [відкриття інформ. центру з питань євроінтеграції] // День. – 2006. – 7 лют.*

10. *Синиця Н.М. Бібліотека: світ нових можливостей // Пульс. – 2010. – 7 жовт. – С. 2.*

10 лютого

Плоскирів – Проскурів – Хмельницький

До 580 річчя з часу першої згадки про Плоскирів (нині місто Хмельницький)

Сучасне місто Хмельницький бере початок від невеличкого поселення Плоскирів (Плоскирівці), перша згадка про яке відноситься до 1431 року. Цю згадку знаходимо в урядових документах так званої Метрики Литовської, що зберігається у Варшавському архіві давніх актів. Серед документів Метрики є збірки привілеїв на володіння землями у Подільському воєводстві, а саме “Книга ревізій листів”, на сторінках якої послідовно йдуть чотири записи, що стосуються Плоскирова (Плоскирівців). Перший із записів відтворює привілей польського короля Владислава II Ягайла 1431 року. Запис зроблений латиною та має такий зміст:

“Владислав король Полощі. Записує суму 100 гривень монети польської лічби шляхетному Янові Чанстуловському на селах Голисин та Плоскирівці, що на річці Бог у Лeticівському повіті Подільській землі. Цей Ян та його законні нащадки мають тримати їх, і цей же Ян має особисто проживати у Подільській землі і захищати її особисто і з власними людьми. Надано у Сопоті, у другий день після свята святої Аполонії 1431 року.”

При яких обставинах з’явився королівський привілей? Для відповіді на це питання перенесемось на початок XV століття. Від 1411 року за подільські землі розгортається жорстока політична та збройна боротьба між литовськими князями та польським королівством. Місцеві землевласники спочатку

зайняли вичікувальну позицію, не намагаючись відкрито підтримувати ані тих, ані інших. Розв'язка настала у листопаді 1430 року, коли пропольськи налаштована шляхта організувала у Кам'янці таємну змову і польський гарнізон зайняв місцевий замок. Незабаром “змовники” захопили Смотрич, Скалу, Червоноград. Таким чином, частина Поділля, включаючи й Побужжя, перейшла у володіння Корони. Польський король Владислав II Ягайло, бажаючи закріпитись на нових землях, тут же роздає їх вірній шляхті на правах посесії (тобто оренди), записуючи на кожне володіння певну суму, яку шляхтич повинен був вносити до скарбниці.

Отож, не дивно, що 1431 роком датується ще чимало королівських “пожалувань” вірній шляхті на подільських землях. Серед 38 населених пунктів Поділля, що король віддав у володіння саме того року, згадується й село (villa) під назвою Пłosкирівці (Płoskirowcze). Наступні роки XV століття знаходимо ще чотири згадки про це поселення, яке вже здебільшого має написання як Пłosкирів (Płoskirow).

Протягом наступних століть Пłosкирів поступово зростав, у XVI столітті отримав статус містечка, а з 1795 року – повітового міста, змінивши при цьому назву на Проскурів. У 1954 році Проскурів перейменовано на Хмельницький.

Єсюнін С.М.

Література

1. *Місто Хмельницький в контексті історії України: матеріали наук. конф., присвяченої встановленню дати “1431 рік” датою найдавнішої згадки про Хмельницький в іст. доп.* – Хмельницький; Кам'янець-Поділ., 2006. – 440 с.

2. *Єсюнін С.* Місто Хмельницький: історія, події, факти. – Хмельницький, 2004. – 112 с.

3. *Історія міста Хмельницького*: документи і матеріали / упорядник С.М. Єсюнін. – Хмельницький, 2006. – 80 с.

4. *Плоскирів, Проскурів, Хмельницький*: фактограф. зб. – Хмельницький: Поділля, 1993. – 80 с.

5. *Гуменюк С.К.* До історії м. Хмельницького // Хмельницькому – 500: тези наук.-теорет. конф. – Хмельницький, 1991. – С. 3-7.

6. *Назаренко Є.* Перші власники Плоскирова // Проскурів. – 2002. – 25 січ. – С. 14.

7. *Єсюнин С.* Исторический калейдоскоп: самые-самые первые ... // Моя газ. +. – 2005. – 22 сент.

8. *Бендюг В.* Старий Проскурів: [за енцикл. “Словник географічного Королівства Польського та інших країн слов’ян”] // Поділ. вісті. – 2000. – 17 серп.

16 лютого

Педагог і письменник

**До 95-річчя з дня народження
Василя Миколайовича Баженова**

Російський письменник, який жив і творив в Україні, залишивши помітний слід в літературному житті Поділля, Василь Миколайович Баженов народився 16 лютого 1916 року у селі Капшино Калінінської (тепер Тверської) області у сім’ї учителя. У 1939 році заочно закінчив Московський педінститут іноземних мов. Досконале знання німецької допомогло йому стати офіцером-перекладачем у роки Другої світової війни. За ратні подвиги нагороджений орденами і медалями.

У післявоєнні роки В.М. Баженов оселяється на Поділлі і близько сорока років працює на педагогічній ниві у Немиринецькій середній школі на Старокостянтинівщині, Новоселицькому веттехнікумі, у школах міста Хмельницького, зокрема у школі № 6, обласному інституті удосконалення вчителів.

Уже зрілою людиною опублікував свою першу книжку художньої прози “Лесная повесть”, яка побачила світ у “Радянському письменнику” 1959 року. Вона привернула увагу літературної критики, читачів. Журналісти обласного радіо підготували по ній цикл передач.

Далі з-під пера письменника одна за одною виходять книги для дітей і дорослих “Одолень-корень”, “Право на счастье” (обидві 1966 року), “Струмок мого дитинства” (1974), “Лесной хирург” (1990), “Золотой олень” (1985), “Хозяин горелого озера” (1986), роман-диалогія “Сохрани солнце” (1986).

Глибинне знання літератури, лінгвістики і фольклору, невтомна праця на терені педагогіки, готовність ділитися своїм солідним багажем знань, порядність і високий заряд оптимізму – ось неповний перелік чеснот, які притягували і притягують до особи письменника і його творів побратимів по перу і читачів, учнів і вчителів.

Мудрою простотою віє од багатьох творів Василя Миколайовича. У них розмірена спокійна, зігріта теплим ставленням до зображуваного, розповідь. Маємо гарну соковиту мову, де на місці кожне слово, а головне – притаманий В. Баженову постійний потяг до добра, до утвердження найкращого в людині. Читачам імпонує щире вболівання автора за збереження природи, звертання до дітей, підлітків із закликом горнутися серцем до рідної землі.

Про все це йшлося на науково-практичній конференції “Василь Баженов і сучасність”, яка відбулася 2005 року в Хмельницькій середній школі № 6, де учителював Василь Миколайович. Тут нині діє меморіальна кімната-музей, присвячена цьому педагогу і письменнику.

Учасників конференції особливо зацікавив виступ сина Лева. Адже Лев Баженов пішов стежкою батька. Він доктор історичних наук, академік, директор Центру дослідження історії Поділля і Східної Волині АН України. А вже й син Лева Васильовича Олександр захистив кандидатську дисертацію.

Світла пам'ять про визначного майстра слова, педагога, нашого земляка Василя Миколайовича Баженова назавжди збережеться в творчих планах і задумах його вдячних читачів.

Сваричевський А.В.

Твори

1. *Сохрани солнце*: роман. – К.: Молодь, 1986. – 315 с.
2. *Золотой олень*: рассказы / худож. оформление А. Дмитриева. – Л.: Каменяр, 1985. – 127 с.
3. *Одолень-корень*: рассказы о природе. – К.: Веселка, 1966. – 102 с.
4. *Прыг-скок, или Мальчик-мячик*: повесть-сказка. – Хмельницький, 2000. – 76 с.

Про В.М. Баженова

1. *Баженов Л.В.* Василь Баженов: сторінки життя і творчості / Л.В. Баженов, Б.С. Кузіна. – Хмельницький, 2001. – 60 с.
2. *Бурбела В.А.* Баженов Василь Миколайович // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т.2. – С. 76.

3. *Баженов Василь Миколайович* // Письменники Радянської України: біобібліогр. довід. – К., 1981. – С. 9.

4. *Сваричевський А.* Подільський шлях Баженова // Поділ. вісті. – 2005. – 24 черв.

5. *Кузін Б.* Справжній друг молоді // Поділ. вісті. – 2001. – 20 лют.

25 лютого

**“На шлях я вийшла ранньою
весною”**

**До 140-річчя з дня народження
Лесі Українки**

Жодна з світових літератур не може похвалитись таким сузір'ям жінок-письменниць, яка прикрашає українську літературу. Серед них незгасною зорею сяє ім'я Лесі Українки, творчість якої пов'язана з нашим краєм.

У 1888 році 17-річна поетеса їхала лікуватись на південь України. Враження від цієї вимушеної мандрівки відображені у циклі віршів “Подорож до моря”.

У першому вірші циклу поетеса прощається з “рідним куточком”, її “мчить залізний велетень” і крізь вікна вагона вона бачить прекрасні краєвиди:

*Передо мною килими чудові
Натура стеле, – темнії луги,
Славути красної бори соснові
І Случі рідної веселі береги.*

Місця, які згадує поетеса, знаходяться на півночі нашої області.

Тихий Случ від Старокостянтинова повертає на північ у волинські ліси і далі гордо тече в гранітних берегах. Славута за часів Лесі Українки – невеличке містечко, а зараз один з найбільших райцентрів області. Місто стоїть на березі Горині, оточене сосновими лісами. Цими місцями замилювалась поетеса, називаючи Славуту “красною”, тобто красивою, мальовничою.

Третій вірш циклу “Подорож до моря” присвячений Поділлю:

*Красо України, Подолля!
Розкинулось мило, недбало!
Здається, що зроду недоля,
Що горе тебе не знавало.*

З любов'ю малює поетеса образи розкішної подільської природи – красні села, густі садки, лани золотії, бори величезні густії, ярочки зелененькі, багатоводну річку.

*Он ярочки зелененькі,
Стежечки по них маленькі,
Перевиті, мов стрічечки,
Збігаються до річечки,
Річка плине, берег рвучи,
Далі, далі поїд кручі.*

У цьому пейзажі, за словами Франка, виявляється рука майстра.

Але зв'язки великої поетеси з нашим краєм набагато глибші, ніж споглядання крізь вікна поїзда подільської природи.

У Полонському народному музеї серед портретів видатних людей, які народились, жили чи бували у Полонному, ви побачите портрет Лесі Українки.

У Полонному жив рідний брат батька Лесі Українки Григорій Антонович Косач, або “дядя Гриша”, як його звали Леся і її сестри й брати.

Про перебування Косачів і Лесі Українки в Полонному можна почути цікаві розповіді старожилів. Деякі з них автор цих рядків у свій час записав (Буду жити слідами Лесі Українки на Хмельниччині, 1991).

Після відвідання Полонного поетеса повідомляла своїй матері 5.VI.1893 р.: “У Полонному ми були тільки біля пам’ятника та в Новоселиці ...”.

Й досі, у Полонному, на Малих Бортниках (Старе місто) на крутому березі річки Хомори стоїть пам’ятник-обеліск закоханим, про який, ймовірно, писала Леся.

Леся Українка, так само як і Т. Шевченко, і І. Франко, ніколи не розминалася з народною піснюю. Вона збирала оригінальні, вільні від підробок народні пісні. Перегорнемо книгу “Народні мелодії. З голосу Лесі Українки записав і упорядкував Климент Квітка. Київ. 1917”.

Одна з дитячих пісень починається словами:

*Горобчику, в садку-падку
та чи був же ти в нашім садку,
та чи бачив ти, як мак сіють?*

Вона записана на Поділлі, в Ушицькому повіті. Інша пісня під № 102 з географічною поміткою “З Полонного”. Вона про смерть козака, який поліг в бою з ворогами:

*Ой, у полі жито копитами збито.
Під білою березою козаченька вбито.*

У Полонному в 1971 році до сторіччя від дня народження Лесі Українки на будівлі Полонської школи № 5 відкрито меморіальну дошку, де значиться: “У цьому будинку у 1893 році перебувала видатна українська поетеса та громадський діяч Леся Українка (Лариса Петрівна Косач)”.

Тоді ж у Полонному відбувся тиждень літератури і мистецтва, присвячений ювілею славної дочки українського народу, за участю митців з Києва і Хмельницького.

Про поетесу розповідає ряд експонатів у Полонському народному музеї, її зображення ми бачимо на вазах заводу художньої кераміки. Ім'ям Лесі Українки названо одну із вулиць міста, споруджено пам'ятник поетесі.

Сваричевський А.В.

Твори

1. *Зібрання творів*: у 12-ти т. – К.: Наук. думка, 1975-1979.
2. *Вибрані твори*: поезії, поеми, драм. твори. – К.: Дніпро, 1974. – 630 с.
3. *Бояриня*: драм. поема; *Лісова пісня*: драма-феєрія в 3-х діях. – К.: Укр. письм., 2000. – 170 с.
4. *Горить моє серце*: вірші та поеми / передм. Т. Сергійчук. – К.: Вид-во Київ. правда, 2004. – 464 с.
5. *Досвітні огні*: поезії. – К.: Дніпро, 1977. – 111 с.
6. *Драматичні твори*. – К.: Наук. думка, 2001. – 384 с.

Про Л. Українку

1. *Сваричевський А.* Буду жити...: слідами Лесі України на Хмельниччині. – Хмельницький, 1991. – 31 с.

2. *Міцінська Т.П.* Родина Косачів і Хмельниччина // Літопис Хмельниччини – 2004: краєзн. зб. – Хмельницький, 2004. – С. 152-157.

3. *Островський К.С.* Відображення краси Подільського краю в поезії Лесі України // Культура Поділля: історія і сучасність: матеріали II наук.-практ. конф., присвяченої 500-річчю м. Хмельницького. – Хмельницький, 1993. – С. 97-99.

4. *Ковальчук С.* Леся Українка і Славута // Майбуття. – 2003. – квіт.

5. *Сапожник О.* Леся Українка в Славуті // Славутчина. – 2001. – 24 лют.

6. *Сваричевський А.* Полонне в листах і архівах Лесі Українки // Поділ. вісті. – 1996. – 22 лют.

7. *Магера М.* Леся Українка і Поділля // Освіта. – 1991. – 18 жовт.

14 березня

Україно – пісне моя

**До 90-річчя з дня народження
Сергія Давидовича Козака**

Сергій Давидович Козак народився 14 березня 1921 р. в с. Старий Кривин Славутського району.

Від матері, яка виховала 12 дітей, успадкував красивий і потужний голос. Від неї засвоїв безліч подільських народних пісень, які успішно виконував на шкільних, районних і обласних олімпіадах, за що був нагороджений путівкою в “Артек”.

З дитинства писав вірші, в яких мріяв про високе покликання: служити своєму народові, Україні. Тож після закінчення Кривинської середньої школи (1938) поступив до Київського військового інженерно-технічного училища зв'язку (1938–1941).

Лейтенант С. Козак мав шанс досягти командних висот. Але його величність випадок докорінно змінив життя: на одному з урядових концертів його спів почув маршал Радянського Союзу К.Є. Ворошилов і сказав: “Генералів у нас багато, а такий Козак – один. Співати тобі в опері!”.

З легкої руки Клементя Єфремовича Сергій Козак став студентом Московської консерваторії. Блискуче завершивши вищу музичну освіту (1950), був запрошений солістом до Большого театру. Але потяг на рідну Україну переважив.

За 33 роки (1950–1983) на сцені Київської Національної опери Сергій Козак виконав понад 60 партій. Серед них: Ріголетто, Князь Ігор, Томський, Еней, Остап в “Тарасі Бульбі”, Чуб у “Різдвяній ночі” М. Лисенка, Султан в “Запорожці за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського, Богдан Хмельницький, Тарас Шевченко та багато інших провідних партій.

Сергій Козак багаторазово репрезентував українську оперну класику і народну пісню в багатьох країнах світу. Він був чудовим ансамблістом: у 50-х рр. блискуче виконував дуетом з М. Фокінім “Берізку” (слова і музика С. Козака).

З-під поетичного пера Сергія Козака виходять поеми “Земле моя, доля моя” (1958), “Пісня серед грому”, “Зоря на багнеті” (1985), автобіографічні повісті “Горинь” (1971), “Я не спав, мамо” (1979) та збірки нарисів “Уславлені імена” – про видатних українських співаків; “Пісня побратимства” – про видатних діячів культури, науки і мистецтва України.

Великою популярністю в самодіяльних і професійних хорових колективах користувались його кантата “Дума про Україну” та збірка “Народні пісні для хору без супроводу” (понад 50 творів).

Найбільший внесок у розвиток української культури зробив С. Козак у 1960–1973 роках, коли очолював Музично-хорове товариство України (нині – Всеукраїнська музична спілка), засновником якого він був. Своєю титанічною працею та організаторським талантом зумів об’єднати тисячі ентузіастів хорового співу по всій Україні. Домігся відкриття 360 дитячих музичних шкіл. Систематично організовував фестивалі-конкурси та огляди хорів, у яких брало участь 18 тисяч самодіяльних колективів. З них 200 записали свій спів на грамплатівки, які увійшли в золотий фонд народного хорового мистецтва України (Московська фірма грампласту).

Сергій Козак був ініціатором створення у Києві професійних колективів: академічного хору ім. Л. Ревуцького (кер. Л. Савчук), камерного хору ім. Б. Лятошинського (кер. В. Іконник), оркестру українських народних інструментів (кер. В. Гуцал – наш земляк). Відродив кобзарське та лірницьке мистецтво, створив кобзарську школу.

Останні роки життя народний артист України Сергій Козак присвятив викладацькій роботі в Київській консерваторії (нині – Національна музична академія). Помер 13 лютого 1993 року.

Кульбовський М.М.

Про С.Д. Козака

1. *Козак Сергій Давидович* // Мистецтво України: біогр. довід. / за ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С. 305.

2. *Кашук Н.* Крила пісні // Кашук Н. Земна орбіта. – К., 1972. – С. 98-100.

3. *Кульбовський М.* З думою про Україну // Кульбовський М. З подільського кореня: публіцист. нариси з історії культури на Поділлі (середина ХІХ–ХХ ст.). – Хмельницький, 1999. – С. 88-91.

4. *Співак, композитор, письменник* // Влада і політика. – 2001. – 8-15 берез. – С. 27.

5. *Олександров С.* Співець душі // День за днем. – 2004. – 11 берез. – С. 4.

6. *Назаренко Є.* Наш козак // Проскурів. – 2001. – 30 берез.

7. *Сапожник О.* Козацька вдача козака // Трудівник Полісся. – 1996. – 26 берез.

16 березня

Актор-легенда

**До 105-річчя з дня народження
Романа Олексійовича Черкашина**

Роман Черкашин народився 16 березня 1906-го року у невеличкому повітовому місті Старокостянтинові на Волині. Родина Черкашиних була освіченою та інтелігентною, проте до театру стосунку не мала. Театром юнак захопився у драмгуртку містечка Красилів, де вчителював по закінченні школи.

Аматорським драматичним гуртком у клубі при цукровому заводі керувало подружжя акторів-професіоналів – В'ячеслав Домородський і Ольга Нертовська. Рятуючись від голоду і розрухи 1920–21 рр., вони тимчасово полишили

київську сцену й осіли в провінції. І саме зустріч з цими талановитими акторами Київської російської драми (колишній театр “Соловйов”) спонукала Романа Черкашина вперше замислитись над можливістю отримання театральної освіти, а згодом – перспективою професійної роботи у театрі.

У 1925 році він вступив на акторський факультет музично-драматичного інституту імені М.В. Лисенка. Вчився на російському відділенні, очолюваному відомими режисерами О.Смирновим та О.Смирновою-Іскандер. А наступного, 1926-го року, через закриття російського відділення перейшов на українське, на курс Гната Ігнатовича, актора і режисера мистецького об'єднання “Березіль”. Там Роман Черкашин зустрів Юлію Фоміну – талановиту молоду актрису, яка згодом стане його дружиною.

Восени 1927-го року молоде подружжя їде “підкоряти Москву”. Не закінчивши навчання, посеред театрального сезону, без грошей і знайомств – це була чистої води авантюра. Але вона дала акторам Черкашина і Фоминій яскраві театральні враження, можливість розширити свої мистецькі обрії: Роман вступає на драматичні курси під керівництвом Ю.Завадського, Юлія вчиться у Балетному технікумі імені А.Луначарського.

Московське життя закінчилося так само раптово, як і почалося. Влітку 1928-го року драматичні курси Ю.Завадського були закриті. А скоро молоде подружжя отримало пропозицію, від якої не відмовляються. У 1928-му році Лесь Курбас запропонував вступити до акторського складу “Березоля” в Харкові.

Роман Олексійович Черкашин працював актором у рідному театрі близько 25 років. У 1947 р. йому було присвоєно звання заслуженого артиста УРСР. На жаль, стан здоров'я –

періодичні загострення туберкульозу – заважали акторові активно працювати.

З рідним театром Роман Черкашин переживає всі його злети й падіння, найкращі та найпохмуріші часи. Після звільнення і арешту Леся Курбаса “Березіль” (в недалекому майбутньому – з 1935-го року – Харківський український драматичний театр ім. Т. Шевченка) очолив Мар’ян Крушельницький. Роман Черкашин став його правою рукою, проводячи значну частину роботи з підготовки вистав.

Першою спільною роботою режисерського дуету М.Крушельницький – Р.Черкашин стає вистава “Глибока провінція” М.Светлова. А вже наступна робота режисерів – поставлений того ж року спектакль “Дай серцю волю – заведе в неволю” М.Кропивницького – на довгі роки стає візитною карткою театру. Безперечно цікавою і талановитою (і повністю самостійною) постановкою Р.Черкашина була “Пушкінська вистава” 1937-го року, присвячена 100-й річниці загибелі великого поета.

Під час Великої Вітчизняної війни Роман Олексійович Черкашин продовжує активно і плідно працювати. Разом з театром виїздить в евакуацію – Вороніж, Нижній Тагіл, Фергану. З’являються нові постановки (“Фронт” О.Корнійчука, 1942 р. – разом з М.Крушельницьким та Л.Дубовиком). У 1944-му році колектив театру повертається до Харкова. І знову – роки плідної праці, вистави, поставлені як у співавторстві з М.Крушельницьким, так і самостійно: “Приїздить у Дзвонкове” О.Корнійчука (1946 р.), “Старі друзі” Л. Малюгіна (1947 р.), “Макар Діброва” О. Корнійчука (1948 р.).

1951-го року Роман Олексійович розпочинає педагогічну роботу у Харківському театральному інституті (з 1963 – Харківський інститут мистецтв імені І.Котляревського).

Викладає техніку сценічного мовлення, пише спогади, наукові статті, підручники.

Перу Р.О.Черкашина належить серія підручників з техніки сценічного мовлення: “Художнє читання: техніка та логіка мови” (1955 р.), “Робота читця над художнім твором” (1958 р.), “Виразне читання” (1960 р.), “Художнє слово на сцені” (1989 р.), за якими і нині ведеться викладання у мистецьких навчальних закладах.

Своїм учням Майстер прищеплював високу сценічну культуру, художній смак, повагу до слова. Одна з його книг-підручників має назву “Виразне читання”. За основним викладацьким фахом Роман Олексійович був саме учителем виразного читання.

Після смерті Романа Олексійовича Черкашина (1993 р.) і Юлії Гаврилівни Фоминої (1996 р.) їхня дочка, знаний музикознавець Марина Романівна Черкашина-Губаренко, передала родинний архів до фондів Музею театрального, музичного та кіномистецтва України.

Лавринчук В.О.

Про Р.О. Черкашина

1. *Черкашин Роман Олексійович* // Митці України: енцикл. довід. – К., 1992. – С. 628.
2. *Мончак В. Актор-легенда* // Життя Старокостянтинівщини. – 1997. – 15 січ.
3. *Сусугурова С. До рідних джерел* // Життя Старокостянтинівщини. – 2000. – 13 верес.

18 березня

Ростив поета Кам'янець

***До 100-річчя з дня народження
Любомира Дмитерка***

Любомир Дмитрович Дмитерко народився 18 березня 1911 р. у м. Винники Львівської області в родині сільського вчителя. У період громадянської війни, у 1919 році, сім'я переїхала до міста Кам'янця-Подільського. Тут майбутній поет навчався в семирічній школі, в Лісній профшколі та інституті народної освіти. Роки молодих шукань, дерзань і перших творчих успіхів у місті над Смотричем залишились у пам'яті письменника на все життя. Про це з великою теплотою пише Любомир Дмитрович у своїх спогадах.

Будучи кореспондентом газети “Червоний кордон”, Л. Дмитерко виїздив у місто Проскурів, писав репортажі про бурхливе життя довоєнних п'ятирічок. У 1930 році письменник перебирається до Києва, де вчиться на курсах при кіноінституті, потім працює редактором сценарного відділу кіностудії, водночас продовжує літературну діяльність.

У літературу Л.Дмитерко прийшов 1929 р. – поетичною збіркою “Іду”. До найважливіших подій, які справили велике враження на молодого поета, була робота на Київській кіностудії (кінець 30-х рр.), де він обіймав посаду заступника директора. У роки війни (1941–1945) Л.Дмитерко працював кореспондентом фронтової газети, всю свою творчість і публіцистичний дар віддавши справі боротьби з ворогом. Овіяна живим диханням часу, його поезія воєнних часів несе правдиве слово учасника битви. По війні Л. Дмитерко вів плідну творчу діяльність, яку йому дивом вдавалося поєднувати з адміністра-

тивною роботою у Спілці письменників України. До важливих віх його життя належать робота у засіданнях Генеральної Асамблеї ООН (1958–1962) та ЮНЕСКО (1972).

Виступаючи перед молоддю Кам'янецьчини у 1958 році, письменник говорив, що життя складне, багатогранне, воно вимагає всебічного, глибокого проникнення в психологію людини, уваги до неї, праці на благо людей. Прикладом такої самовідданої праці можуть служити твори Любомира Дмитерка, які перекладені на багато мов народів світу.

Його творчий доробок за півстоліття у літературі складається з великої кількості поезій, п'єс, прозових творів, серед яких не можна не згадати п'єсу “Генерал Ватутін”, трилогію “Міст через прірву”. За збірки поезій “Основа” та “Світе мій” Л.Дмитерко у 1979 році удостоєний Державної премії УРСР ім. Т.Г. Шевченка. Останнім прижиттєвим виданням став чотиритомник його творів.

У багатогранній, багатожанровій діяльності письменника був ще один важливий бік – редакторський. Близько чверті століття Любомир Дмитрович очолював провідний літературний журнал СПУ “Вітчизна”.

Життя Л. Дмитерка обірвалося 2 жовтня 1985 року, похований у м. Києві.

Так, його немає з нами вже багато років, але пам'ять про нього залишилася – жива і тепла.

Шейн О.М.

Твори

1. *Твори*: в 4-х т. – К.: Дніпро, 1981-1982.
2. *Основа*. – К.: Рад. письм., 1978. – 111с.
3. *Світе мій*. – К.: Дніпро, 1978. – 214 с.
4. *Драматичні твори*. – К.: Держлітвидав, 1958. – 661 с.
5. *Крізь дні і ночі*. – К.: Рад. письм., 1969. – 279 с.
6. *Міст крізь прірву*. – К.: Дніпро, 1966. – 507 с.

Про Л.Д. Дмитерка

1. *Любомир Дмитерко* // Всемирный биографический энциклопедический словарь. – М., 1998. – С. 247.
2. *Любомир Дмитерко* // Шевченківські лауреати. 1962–2001: енцикл. довід. / авт.-упоряд. М. Лабінський. – К., 2001. – С. 143-144.
3. *Дубина М.І.* Дмитерко Любомир Дмитрович // УЛЕ. – К., 1990. – Т. 2. – С. 71-72.
4. *Козлова Н.* Ростив поета Кам'янець... // Прапор Жовтня. – 1981. – 18 берез. – С. 4. – (Наші славетні).
5. *Любомир Дмитерко* // Мистецтво України: біогр. довід. / за ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С. 207.

21 квітня

З іменем Христа на устах

**До 30-річчя з часу заснування
Кам'янець-Подільської народної
дитячо-юнацької хорової капели “Журавлик”**

Народна дитячо-юнацька хорова капела “Журавлик” заснована 21 квітня 1981 року спочатку при Кам'янець-Подільському міському Будинку культури. З відкриттям Кам'янець-Подільської дитячої школи хорового співу (1992) “Журавлик” функціонує при школі. Засновником і незмінним художнім керівником та головним диригентом капели є Іван Михайлович Нетеча.

Це колектив, що володіє багатющим репертуаром, колектив, який досяг високого виконавського рівня.

В репертуарі капели понад 200 хорових творів вітчизняної та зарубіжної класики, духовної музики. Родзинка репертуару –

виконання піснетворів мовою оригіналу. Звідси у пісенному багатобарв'ї – твори польською, англійською, німецькою, іспанською, латинською та іншими мовами.

Капела презентувала українське хорове мистецтво в багатьох країнах Західної Європи, здобула найвищі відзнаки міжнародних та всеукраїнських фестивалів-конкурсів.

Концертна діяльність “Журавлика” насичена й широка: заклади культури, храми, палаци мистецтв і т.д. Тільки за один (2009) рік капела дала близько 50-ти концертів, взяла участь у чотирьох міжнародних фестивалях:

- “Велика коляда” (Львів, січень);
- “Подільська веселка” (Кам’янець-Подільський, травень);
- “Бог є любов” (Словаччина, вересень);
- “Terra heroika” (Кам’янець-Подільський, жовтень).

Сьогодні у “Журавлику” вивчають мистецтво високого співу понад 300 юних кам’янчан. Заклад став третьою хоровою школою в Україні.

Кульбовський М.М.

Про капелу

1. *Кульбовський М.* “Журавлик”, диво Кам’янецьке // Кульбовський М. З подільського кореня. – Хмельницький, 2003. – Кн. 2. – С. 71-74.

2. *Русанівська Т.* Пісенний оберіг кам’янецький // Поділ. вісті. – 2006. – 15 груд.

3. *Прокопов В.* “Журавлик” на хвилях Стрия // Подолянин. – 2008. – 20 черв. – С. 9.

4. *Нетеча І.* Політ журавлят // Подолянин. – 2004. – 24 груд. – С. 11.

5. *Совинська Т.* “Журавлики” в zenіті слави // Кам’янець-Поділ. вісн. – 2003. – 8 трав. – С. 7.

5 травня

Чародій пісні

До 80-річчя з дня народження Миколи Кіндратовича Кондратюка

Микола Кіндратович Кондратюк народився 5 травня 1931 р. у м. Старокостянтинові у сім'ї військового службовця, де проживав до 1941 р. На початку війни був евакуйований разом з матір'ю на Урал.

Після війни сім'я повернулася в м. Полтаву. Закінчивши шість класів, через бідність пішов у ремісниче училище, де одягали, взували і безкоштовно харчували. Здобувши професію котельника, подався на новобудову Кременчуцької ГЕС, працював на машинобудівному заводі, брав участь у художній самодіяльності. Там вперше заспівав на сцені. Після успішного виступу на обласній олімпіаді Миколі запропонували вступати до Полтавського музичного училища. Але був призваний на строкову службу в армії (м. Луганськ). Там теж співав у солдатському хорі, виступав і як соліст. Пробував співати класичні твори.

У 1953 році після успішного виступу на окружному конкурсі (м. Київ) голова журі Дмитро Смолич порекомендував Миколі вступати до консерваторії. При сприянні військового керівництва М. Кондратюку виділили концертмейстера для вокальної підготовки до вступу в консерваторію.

На вступних іспитах до Київської консерваторії М. Кондратюк продемонстрував обширний звуковий діапазон (дві октави), гарний оксамитовий, м'який тембр голосу. Вступний іспит у нього приймав композитор Георгій

Майборода. Згодом М. Кондратюк виконуватиме партію Горбенка в опері Г. Майбороди “Арсенал” у Київському театрі опери і балету (1959–1966). А вчив оперному співу М. Кондратюка професор О.О. Гординський.

Будучи студентом четвертого курсу, Микола прийняв запрошення Григорія Верьовки до славнозвісного Українського народного хору. З хором М. Кондратюк побував у багатьох країнах світу, де репрезентував своїм співом українські народні пісні: “Їхав козак за Дунай”, “Дивлюсь я на небо”, “Казав мені батько ...”, “Стоїть гора високая” та багато інших.

На міжнародному фестивалі молоді (Відень, 1959) М. Кондратюк завоював золоту медаль. А через три роки, його як одного з переможців всесоюзного конкурсу молодих оперних співаків, направляють на стажування в Міланський оперний театр Ла Скала (1963–1964). Там освоїв провідні партії з опер Верді, Россіні, Доніцетті, Пуччині.

З 1966 року Микола Кондратюк зайнявся виключно концертною діяльністю, працюючи в Укрконцерті і став згодом одним з найкращих виконавців української пісні. Зачаровував своїх шанувальників бездоганим бельканто – італійською манерою співу, що характеризується вільним володінням всіма регістрами голосу, легкістю і красою звука.

В 1968 році М. Кондратюка запрошують на викладацьку роботу в Київську консерваторію. Згодом він стає ректором цього ушлявленого навчального закладу (1974-1983). А в 1979 році йому присвоюється звання професора. Паралельно М. Кондратюк продовжує концертно-гастрольну діяльність по Союзу і зарубіжжю. В його репертуарі близько 500 творів, зокрема оперні арії з творів зарубіжних і вітчизняних композиторів, українські народні пісні, романси.

Композитор Олександр Білаш найчастіше перше виконання своїх пісень довіряв Миколі Кіндратовичу, який своїм могутнім і красивим голосом робив чудову рекламу пісні.

Як громадський діяч М. Кондратюк зробив вагомий внесок у розвиток національної музичної культури, очолюючи Музичне товариство України (1975–1983). Його заслуги визнала навіть координаційна рада нині діючої всеукраїнської музичної спілки, присвоївши звання “Почесного члена ВМС” (1993).

М. Кондратюк удостоєний звання народного артиста СРСР (1978), лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка (1972), звання академіка Педагогічної академії наук (2001), нагороджений орденом “За заслуги” (2001). Помер 16 листопада 2006 року.

Кульбовський М.М.

Про М.К. Кондратюка

1. *Кондратюк Микола Кіндратович* // УРЕ: у 3-х т. – 2-ге вид. – К., 1987. – Т. 2. – С. 135-136.

2. *Кондратюк Микола Кіндратович* // Мистецтво України: біогр. довід. / за ред. А.В. Кудрицького. – К., 1997. – С. 314-315.

3. *Кульбовський М.* “Україно – пісне моя” // Кульбовський М. З подільського кореня: публіцист. нариси з історії культури на Поділлі (середина ХІХ–ХХ ст.). – Хмельницький, 1999. – С. 91-93.

4. *Назаренко Є.* Вірність пісні // Проскурів. – 2001. – 8 черв. – С. 14.

5. *Мончак В.* Щедрий і світлий талант // Життя Старокостянтинівщини. – 1997. – 11 черв.

6. *Майборода П.* Крила пісні // Рад. Україна. – 1981. – 5 трав.

7. *Білаш О.* Щедрий на пісню // Культура і життя. – 1981. – 7 трав.

21 травня

З когорти шістдесятників

До 75-річчя з дня народження Івана Васильовича Рибицького

Рибицький Іван Васильович народився 21 травня 1936 року в с. Цвітоха Славутського району. В 1954 році закінчив Теофіпольську середню школу і вступив на факультет журналістики Львівського державного університету ім. І.Я. Франка. Після закінчення університету працював у редакціях хмельницьких обласних газет “Радянське Поділля”, “Прапор юності”, “Корчагінець”. Усередині 60-х років деякий час працював у львівській молодіжній газеті “Ленінська молодь”, а переїхавши в 1977 році з Хмельницького у Дніпропетровськ, був призначений редактором тамтешнього видавництва “Промінь”. У травні 2005 року переїхав з Дніпропетровська на Вінниччину, де й помер у липні того ж року.

Іван Рибицький увійшов у сучасну українську поезію як яскравий поет-шістдесятник. Ще у студентські роки він опублікував високоталановиті добірки своїх поезій у колективному збірнику “Провесінь” та в альманасі “Літературне Поділля” (1958), які були тепло сприйняті читацькою громадськістю.

Справжнім тріумфом молодого поета стала перша книга віршів “Озброєне серце” (1963), в якій автор талановито говорив про час і себе. Подальші книги І. Рибицького “Хвилини і хвили” (1969), “Вишнева задума” (1974), “Свідок весни” (1981) та “Луни близькі й далекі” (1983) закріпили його творчий успіх.

Як про непересічного, оригінального поета про нього відгукувалися Микита Годованець, Дмитро Павличко, Микола Вінграновський, Борис Олійник, Петро Засенко, Леонід Талалай, болгарський поет Єнго Єнчев, московські поети-перекладачі Юрій Денисов, Юрій Сасенко та інші.

Тематичне коло творчості Івана Рибицького досить широке. Вірші про спадкоємність поколінь, про рідне Поділля, пейзажна й інтимна лірика написані оригінально і майстерно.

*Доленьку-долю, що відвойована,
я шануватиму, батьку мій.
Землю, де предки мої поховані,
вічно кохатиму, батьку мій.
Дорогу, до щастя тобою торовану,
клатиму далі, батьку мій ...*

Так схвильовано і патетично заявляв молодий поет на зорі своєї юності. Таким же дерзновенним, наснажливим залишався він і в подальшій своїй творчості, що сприймається нині як незабутня сторінка літературного буття Хмельниччини.

Мачківський М.А.

Твори

1. *Вишнева задума: поезії.* – К.: Молодь, 1974. – 50 с.
2. *Озброєне серце: поезії.* – К.: Молодь, 1963. – 57 с.
3. *Свідок весни: поезії.* – Дніпропетровськ, 1981. – 63 с.
4. *Хвилини і хвилі: поезії.* – К.: Рад. письм., 1969. – 64 с.
5. *Любив до півночі бариться: [вірш] // Поділля.* – 1998. –

3 квіт.

Про І.В. Рибицького

1. *Іван Рибицький* // Літературна Хмельниччина ХХ ст.: хрестоматія / упоряд. М. Федунець. – Хмельницький, 2005. – С. 316-323.

2. *Іван Рибицький* // Письменники Радянської України: біобібліогр. довід. – К., 1981. – С. 228.

3. *“Нема безіменних вітчизн, а є Україна, Поділля, Цвітоха”* // Сваричевський А.В. Проскурів літературний: від давнини до сучасності. – Хмельницький, 1998. – С. 122-124.

4. *Сапожник О.* Наш земляк – журналіст та поет // Славутчина. – 2001. – 21 трав.

5. *Сіренко В.* Іванові Рибицькому – 60 // Літ. Україна. – 1996. – 18 лип.

5 червня

“Плекала серцем я свої вірші”

**До 70-річчя з дня народження
Галини Йосипівни Ісаєнко**

Галина Йосипівна Ісаєнко народилася 5 червня 1941 року у с. Вовковинці Деражнянського району, де і здобула середню освіту.

Після закінчення філологічного факультету Белгородського педагогічного інституту (1963) певний час працювала в Росії, викладала російську мову і літературу, виховувала трое дітей. Тож не до віршів було.

А перші поетичні рядки зродились в душі Галини Йосипівни з великої ностальгії за Україною, за рідним

Поділлям. І цей “поетичний вибух” стався після повернення на рідну землю, яку хотілось цілувати, співати їй пісень ...

А сталося це після віщого сну, коли їй приснився Тарас Шевченко, що читав їй вірші. Але не ті, що в його “Кобзареві”, а про Поділля, про криничку біля батьківської хати. А вранці прокинулась і відразу по пам’яті записала три вірші, що їх чула ніби з уст Тараса Григоровича. Так зродилася її ностальгічна “Криничка”, на слова якої композитор Олександр Лукін створив пісню. Вона стала своєрідною музичною візитівкою жіночого тріо “Камертон” при Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії, де Галина Йосипівна працює понад 23 роки в бібліотеці. А до того працювала завідуючою читальним залом Хмельницької обласної бібліотеки для юнацтва.

Доречно зауважити, що на її ритмомелодійні поезії написані й успішно виконуються різними виконавцями понад 30 пісень.

Починаючи з 1995 року, з-під пера письменниці вийшло у світ понад 25 поетичних і прозових збірок, сповнених хвилюючої інтимної лірики, високого громадянського пафосу, вболівання за екологію на Поділлі, за екологію юних душ, сповнених глибокої християнської моралі. Самі назви збірок про це говорять: “Голос серця”, “Мелодія вічності” “Сяйво любові”, “Чорнобильське розп’яття”, “Зоряний шлях” (про видатних митців поетичні образки), “Молитвами святяться небеса”, “Слово через Космос”, “Поклик всесвіту”, “Мова калинова”, “Музика”, “У вирі життя”, “Діти війни”, “Україні”, “Скарби мої” (духовна поезія), “Фантазія душі” (віршовані анотації на художні твори Віктора Лагунця) та інші.

Всі її збірки – це калейдоскоп непогамовного й чутливого, мов барометр, поетичного серця на всі грані нашого життя. Це

глибокі філософсько-етичні роздуми про непересічні цінності нашої духовності, “вдягнуті” в полум’яне поетичне вбрання.

Пишним суцвіттям творчої іпостасі Галини Ісаєнко є її твори для дітей, сповнені ніжного аромату подільської примовки, співаночки, колисаночки, що зблискують сонцясяйною прозорістю дитячих образів, образами птахів, звірів, явищ природи. Починаючи з 1998 року, поетеса збагатила дитячу літературу десятком збірок. Серед них: “Під промінчиками сонця”, “Акрозагадки та колисанки”, “Веселий олівець” (поетична абетка), “Чарівні казки”, “Там, де жито родиться ...”, “Казкові речі для дорослих і малечі” та інші.

Пізнавально-навчальна дія на дітей цих творів беззаперечна, хоча і носить характер завуальованості морально-етичних думок-порад малятам.

Вся творчість Галини Ісаєнко просякнута незборимою силою Духу нашого народу, вірою у його високе покликання.

Кульбовський М.М.

Твори

1. *Поетичний збірник “Скарби мої”*. – Хмельницький: ЦНТІ, 2009. – 170 с.
2. *У вирі життя*: зб. віршів для дітей та юнацтва. – Хмельницький: ЦНТІ, 2007. – 148 с.: іл..
3. *В обіймах долі*: [оповідання-мініатюри]. – Хмельницький: НВП Евріка ТОВ, 2004. – 36 с.
4. *Голосом серця*: поезії. – Хмельницький: Доля, 1995. – 30 с.
5. *Мелодія вічності*: поезії. – Хмельницький, 1998. – 51 с.
6. *Молитвами святяться небеса*: [поезія]. – Хмельницький: НВП Евріка ТОВ, 2006. – 60 с.
7. *Слово через космос*: поезії. – Хмельницький: НВП Евріка ТОВ, 2001. – 112 с.

Про Г.Й. Ісаєнко

1. *Кульбовський М.* Дивосвіт Галини Ісаєнко // Кульбовський М. З подільського кореня: публіцист. нариси з історії культури на Поділлі (середина XIX–XX ст.). – Хмельницький, 1999. – С. 29-35.

2. *Олійник Н.* “Чарівні казки” Галини Ісаєнко // Поділ. вісті. – 2004. – 17 лют.

3. *Кульбовський М.* Її молитвами святяться небеса // Проскурів. – 2003. – 13 лип. – С. 14.

4. *Слободянюк А.* І приснився їй сон // Проскурів. – 2001. – 13 лип. – С. 14.

5. *Брижак П.* Поезія як молитва // Хмельниччина. – 2001. – 22 черв.

11 червня

У полоні вічної краси

**До 65-річчя з дня народження
Леоніда Вікторовича Коваленка**

Леонід Вікторович Коваленко народився 1946 року в м. Чернівцях. Освіту здобув у Київському художньо-промисловому технікумі (1972 р.). Відтоді, працюючи за фахом, брав участь у проектуванні та оформленні різноманітних об'єктів. Серед них варто назвати музей М.Островського у Шепегівці, за який Л.Коваленко був удостоєний премії Ленінського комсомолу СРСР в галузі архітектури та мистецтва (1979 р.); архітектурно-художнє рішення Співочого поля у Хмельницькому (1990 р.), де відбувався республіканський фольклорний фестиваль, а також проекти у Києві, Одесі, Саратові, далекій Тинді. Леонід Вікторович – автор

концептуальних розробок інтер'єрів громадських та приватних об'єктів у нашому місті. Макети, фото його творчих пропозицій експонувалися на численних виставках архітектурно-художнього проектування в Україні та Росії.

З 2004 року Л.Коваленко – член Спільки дизайнерів України, один з ініціаторів створення Хмельницького обласного осередку цієї спілки, презентація якого відбулась у лютому 2005 року.

Втім, Леонід Вікторович є ще й членом Національної спілки художників України (з 1985 р.), очолює обласну організацію спілки (з 2010 р.). Його малярський здобуток було представлено на персональних та групових виставках у Хмельницькому та Сілістрі (Болгарія). Свій живопис автор позиціонує як “романтичний експресіонізм”. На його полотнах, що апелюють до сучасної дійсності, деформації та аномалії трапляються частіше, ніж гармонійне сполучення частин і цілого, яке, власне, і є визначенням краси. Можливо, це тому, що краса сьогодні локалізується не стільки в мистецтві, скільки на суміжних теренах, передусім у дизайні, який і є основним напрямком професійної діяльності Леоніда Коваленка.

Тимофєєва Л.О.

Про Л.В. Коваленка

1. *Леонід Коваленко // Хмельницький в іменах. Митці: довідник / уклад.: В. Дмитрик, М. Кульбовський, Є. Семенюк. – Хмельницький, 2010. – С. 72.*

2. *Коваленко Леонід Вікторович // Хмельничани – члени Національної спілки художників України: бібліогр. покажч. / уклад.: Л.В. Шестакова. – Хмельницький, 2007. – С. 30.*

3. *Коваленко Л. “Все в мене почалося із археології ...” / інтерв'ю з художником провела Д. Гладун // Проскурів. – 2010. – 8 лип. – С. 14.*

23 липня

Бачити світ крізь призму краси

До 65-річчя з дня народження Михайла Васильовича Мастикаша

Михайло Васильович Мастикаш, член Національної спілки художників України (1986 р.) та Національної спілки журналістів України (2000 р.) – особистість, в якій поєдналися здібності організатора, громадського діяча, з високим творчим потенціалом художника-графіка, дизайнера та літератора. М.В. Мастикаш народився 23 липня 1946 року у с. Лисець Дунаєвецького р-ну Хмельницької області. Закінчив Український поліграфічний інститут ім. І. Федорова (1975 р.).

З 1967 р. він працює у Хмельницькому художньо-виробничому комбінаті, де протягом 5 років обіймав посаду головного художника, 4 роки обирався головою профспілкової організації підприємства, був постійним членом обласної архітектурно-художньої ради. Зі здобуттям незалежності держави, зміною економічних пріоритетів в ній, очолює мале підприємство “Творчість”. З 2001 по 2010 рік Михайло Васильович – голова Хмельницької обласної організації НСХУ. Опікуючись обласним благодійним фондом Добра і Мудрості, ініціював проведення на Хмельниччині довгострокової благодійної культурно-мистецької акції “Добро з красою обнялися”, у програмі якої – зустрічі з митцями, проведення художніх виставок, відкриття нових картинних галерей (“Подільський вернісаж” у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії; “Сяйво душі” у Центрі соціальної реабілітації пенсіонерів), основою яких стали подаровані подільськими живописцями твори. Михайло Васильович – член

ради НСХУ, ради з питань культури й духовності при облдержадміністрації, лауреат регіонального рейтингу популярності “Людина року – 2004” в номінації “Громадський діяч”.

Не менш вагомі здобутки ювіляра і на творчій ниві. Майже сорок років він плідно працює в книжковій, прикладній, станковій графіці. Художник брав участь у 16 мистецьких конкурсах, численних міжнародних, республіканських, обласних виставках. Його твори зберігаються в музеях та приватних збірках багатьох країн світу. Коло тем, які хвилюють майстра, доволі широке, але провідною є тема миру. Ще у дитинстві батько-фронтовик ділився з сином спогадами про жорстокі бої, в яких проливали кров радянські солдати. Розповіді, що вразили дитячу душу, згодом переплавилися в оригінальні художні образи. У графічних аркушах художник показує також світ, який прагне зробити добрішим, світлішим.

Дизайнерський хист М. Мастикаша проявився в розробці герба й прапора Хмельницької області (їх було затверджено 2002 року), серії родинних гербів діячів літератури та мистецтва України.

Творчі здобутки митця, активну громадську діяльність гідно поціновано: він лауреат обласної премії ім. В. Розвадовського (2006), нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України “За особливі заслуги перед українським народом” (2007).

Гірник Г.Е.

Про М.В. Мастикаша

1. *Михайло Мастикаш* // Хмельницький в іменах. Митці: довідник / уклад.: В. Дмитрик, М. Кульбовський, Є. Семенюк. – Хмельницький, 2010. – С. 102.

2. *Мастикаш Михайло Васильович* // Хмельничани – члени Національної спілки художників України: бібліогр. покажч. / уклад.: Л.В. Шестакова. – Хмельницький, 2007. – С. 72.

3. *Медведюк Г.В.* Михайло Васильович Мастикаш – художник, наш земляк // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць.– Кам'янець-Поділ., 2000. – Вип. 2. – С. 233-240.

4. *Іов І.* Наснагою освячені герби // Літ. Україна. – 2000. – 11 трав. – С. 7.

5. *Левченко Л.* Художник-лауреат // Поділ. кур'єр. – 1999. – 16 лип. – С. 3.

25 липня

Творчість, суголосна з часом

**До 145-річчя з дня народження
Модеста Пилиповича Левицького**

Модест Пилипович Левицький – відомий лікар, талановитий письменник, мовознавець, перекладач, педагог, громадський і політичний діяч, дипломат – народився 25 липня 1866 року у селі Вихилівці на Поділлі, неподалік від міста Проскурова (нині Ярмолинецький район Хмельницької області) у сім'ї дрібного поміщика – інспектора народних шкіл, що тоді працював у Кам'янці-Подільському. Батько його був відомим на Волині громадським діячем, приятелював з В. Антоновичем і М. Рильським. Хлопчик ріс і виховувався в поміщицькій українській родині, в якій розмовляли виключно українською

мовою, але знали й іноземні – німецьку, французьку, польську, розумілися на музиці, літературі.

Середню освіту здобув у Кам'янець-Подільській гімназії. Після її закінчення вступив на історико-філологічний факультет Київського університету святого Володимира. Після чотирьох курсів 1888 року перейшов на медичний факультет, який закінчив 1893-го.

Лікарську працю Модест Левицький почав на Волині, у Ковелі, обійнявши посаду земського лікаря. В той час недалеко від Ковеля, у Колодяжному, жила родина Косачів, з якою інтелігентна українська сім'я Левицьких не могла не спізнатись і не заприятелювати. Петро Антонович Косач – батько Лесі Українки – був у той час предводителем дворянства у місті Ковелі. Познайомившись із ним, Модест Левицький на довгі роки став другом сім'ї Косачів та приватним лікарем Лесі.

13 вересня 1896 р. з Колодяжного Леся пише до матері: “...Ти знаєш, уже при тобі моя нога боліла, на другий день після вашого виїзду вона стала боліти гірше, на третій день ще гірше, надто коли, посидівши який час, я вставала, щоб іти, то вже мусила просити кого-небудь, щоб поміг, бо нога боліла дуже різко і страшно було подумати наступити на неї. Тоді я поїхала до Левицького, не застала його дома, але на другий день він сам приїхав подивитись мою ногу і найшов, що біль її не від утоми мускулів, а таки від самого сугава це, від пораженного місця. Спочатку він радив накласти якусь нерухому пов'язку, але я не згодилась на таке спішне рішення і тоді він згодився на компроміс: накласти, як він каже, “нравственную пов'язку”, себто лягти на тиждень в ліжку і старатись як можна менше ворушити ногою... Три дні я вже лежу...”.

1896 року у зв'язку з загостренням сухот у дружини Левицький залишив Волинь і переїхав на Поділля. Зв'язки

з Косачами не переривалися. Вони зустрічалися у Києві. 28 листопада 1897 р. Леся писала з Ялти до сестри Ольги: “Буде славно, якщо Левицький буде у Гадячі, я була б рада бачити його там!”

Власним коштом Левицький видавав просвітницько-популярні брошури про холеру, сибірку, скарлатину, застерігав від лікування у знахарів і баб-шептух. Але не лише медична тематика цікавила його. Він пише і видає популярні книжечки з мовознавства: “Українська грамати́ка”, “Рідна мова”, “Круті слова”, “Язык, наречие или говор?”, “Паки і паки”. Писати українською мовою та ще й на подібні теми у ті часи значило заявити про свою громадянську позицію, наражаючи себе тим самим на небезпеку, тому не дивно, що поліція встановила за лікарем-письменником-просвітителем негласний нагляд.

1899 року Левицькі переїзять до села Будаївки неподалік від Боярки: тут у лікарні була вакансія лікаря. Клімат і умови життя в Будаївці сприяли поліпшенню здоров'я Зінаїди Левицької. До Києва було недалеко, тож Левицькі спілкуються зі старими знайомими – Косачами, Старицькими, заводять нові знайомства, відвідують осередок творчої інтелігенції, що був у книгарні Наукового товариства ім. Шевченка.

У 1901 році Модест Левицький дебютував у часописі “Київська старина” історичною повістю “За Коліївщини”. Відтоді його твори під різними псевдонімами (М. Пилипович, Виборний, Макогоненко, Дід Модест) та під справжнім прізвищем друкувалися в українській періодиці.

1904 р. його обрано дійсним членом Київського літературно-артистичного товариства. Наприкінці того ж року Модест Левицький отримав місце директора Київської фельдшерської школи на Лук'янівці і за сумісництвом – посаду

завідувача Лук'янівським притулком для дітей-сиріт. Його плідній праці на заваді стала... українська мова. За скорочення програми з російської літератури, дозвіл викладати і відповідати на уроках рідною мовою його незабаром звільнили з посади директора фельдшерської школи.

У ніч з 17 на 18 січня 1907 року в Києві царським урядом була проведена масова акція проти прогресивної української інтелігенції. Разом з Лесею Українкою, її сестрою Ольгою, Борисом Грінченком та багатьма іншими був заарештований і М.П. Левицький. З цього приводу Леся писала до матері (лист від 6.02. 1907 р.): “Прикро було теж Модестові Филиповичу, бо в жінки його саме було воспаленіє легких, та й він сам тільки що переніс тяжку інфлуенцу”.

Незабаром Модест Левицький переїхав до Радзивилова, де влаштувався на посаду залізничного лікаря. Привілей залізничного працівника – безкоштовний проїзд – дозволяв Левицькому часто бувати у Києві, в Будаївці, зустрічатися з багатьма письменниками, громадськими діячами, старими знайомими і друзями.

До 1917 року сім'я Левицьких проживала у Білій Церкві. У роки української державності М.П. Левицький переїздить до Києва та стає головним санітарним лікарем залізниць України, потім у Міністерстві шляхів УНР займає посаду директора культурно-освітнього департаменту.

У січні 1919 р. його призначено радником українського посольства у Греції, а згодом він очолює цю дипломатичну місію. Тут він втратив дружину, яка померла від легеневої кровотечі. Після падіння УНР Левицький переїздить до Відня, а потім – до Тарнова (Польща), де в той час знаходився уряд УНР під проводом Симона Петлюри. При цьому уряді Модест Пилипович стає міністром охорони здоров'я. Працював лікарем,

організовував для дочок емігрантів курси медичних сестер, на яких сам читав лекції. Був завідувачем санаторію для українських вояків, хворих на туберкульоз у Закопаному. Допомогавав хворим з польського населення, власне, усім, хто потребував його лікарської допомоги.

Деякий час мешкає у Подебрадах (Чехословаччина), де працює академічним лікарем і викладачем української мови в Українській господарчій академії.

З 1927 до 1932 року М. Левицький разом із сім'єю сина мешкав у Луцьку, працював вчителем української мови української гімназії, займався громадсько-культурною, просвітницькою роботою. Крім української мови, Модест Пилипович читав етику в гімназії і “Просвіті”, активним членом якої став. Часто розповідав гімназістам про Лесю Українку, яку знав особисто і пам'ятав, читав її твори, підбирав на бандурі мелодії до її поезій. На добровільних засадах він продовжував займатися лікарською практикою. Лікуючи малозабезпечених учнів, часто витрачав власні кошти, даючи ліки тим, хто невзміг був їх придбати. Організував музей народної творчості і народного мистецтва, а першими експонатами цього музею була колекція писанок.

Коли 16 червня 1932 року він помер, проводжала його в останню путь багатолюдна процесія, і всю дорогу до вічного спочинку труну з тілом Модеста Левицького несли на руках.

Данилюк Л.М.

Твори

1. *Перша “льгота”*: [оповідання] // Джерело. – 2000. – № 1.

Про М.П. Левицького

1. *Спогади про Модеста Левицького* / передм. Ю. Мулика-Луцика. – Вінніпег, 1967. – 41 с.

2. *Корсак І.* Тиха правда Модеста Левицького: повість-есеї. – К.: Ярославів Вал, 2009. – 166 с.: фото.

3. *Сваричевський А.* Лікар і письменник // Сваричевський А. Проскурів літературний: від давнини до сучасності. – Хмельницький, 1998. – С. 42-49.

4. *Горбатюк В.* Творчість, суголосна з часом // Поділ. кур'єр. – 2006. – 3 серп.

5. *Старовина О.* Наш земляк Модест Левицький // Моя газ. – 2007. – 28 берез.

26 липня

**“Україно тернова, свята і висока,
Не зів'януть твої корогви золоті ...”**

***До 70-річчя з дня народження
Тамари Артемівни Севернюк***

Тамара Артемівна Севернюк народилася 26 липня 1941 року у місті Старокостянтинів. Закінчила Хмельницьке педагогічне училище і філологічний факультет Чернівецького державного університету.

У автобіографічних нотатках “Трошки про себе” поетеса згадує: “Моїм хрещеним батьком у літературі був відомий літературний критик Микола Ільницький. Саме він благословив у світ мою першу ластівку поетичну, книгу “Серце вмє співати” (1977 р., видавництво “Карпати”, Ужгород). Але це було згодом.

А до того – Хмельницьке педучилище, вчителювання в Старокостянтинівській школі № 5, перші мої учні, як перші стежиночки дорослості і доторку до дитячої любові. Пригадую, точніше – завжди пам’ятаю, як бігли мої п’ятикласники з

гілочками квітучих вишень через усю центральну вулицю любого Старокостянтинова до автобусної станції, коли я від'їжджала у Чернівці на навчання у держуніверситет ...

За ті білі гілочки можна було віддати серце своє, що я і зробила, закарбувавши на тому шляху свою молодість і вдячність дитячій вірності ...”.

Після університету Тамара Севернюк стає журналістом, публіцистом, працює у редакціях Путильської районної газети, в обласній молодіжній газеті “Молодий буковинець”, “Радянська Буковина”, “Буковина”.

Набирає розмаху й поетична творчість нашої землячки, одна за одною виходять її збірки “На ранковій землі”, “Срібна папороть”, “Озарение Августом”, “Поезії”, “Милосердие”, “Джерельні веретена”, “Летить душа наївна...”, “Злам”, “Заглянуть в озябшее сердце”, “Заметіль забуття” та інші.

Творчість Тамари Севернюк стає широко відомою, про неї пишуть українські і зарубіжні критики. Ось що, наприклад, писала про її книжку “Джерельні веретена” доктор українознавства з Німеччини Анна Галя Горбач (статтю опубліковано в нью-йоркському журналі Союзу українок “Наше життя”, січень, 1992 рік): “Тамара Севернюк родом з Хмельницької області, глибоко вросла в буковинський ґрунт, бо проживає вже понад 30 років у Чернівцях і належить до провідних українських постатей культурного життя не тільки як поетеса, але й як видатна журналістка і публіцистка ...

У “Джерельних веретенах” Тамарі Севернюк вдалося заторкнути дуже важливі, часто-густо болючі ноти у зв'язку з переломними суспільно-політичними та культурними процесами, що відбуваються нині в Україні ...”.

На слова Тамари Севернюк писали музику відомі композитори Анатолій Кос-Анатольський, Леонід Затуловський, Павло Дворський, Олександр Злотник та інші. А виконують її пісні Василь Зінкевич, Лілія Сандулеса, Іво Бобул, заслужені артисти України Ольга Добрянська, Іван Дерда та інші.

Тамара Севернюк – член Національної спілки письменників України, лауреат літературних премій імені Д. Загула та імені В. Винниченка.

Мачківський М.А.

Твори

1. *Заметіль забуття*: лірика. – Чернівці: Букрек, 1996. – 199 с.
2. *Зблиски*: поезія. – Чернівці: Букрек, 2005. – 160 с.
3. *І що розп'яте – долюблю..*: поезії різних років. – Чернівці: Букрек, 2007. – 208 с.
4. *Спокуса білої пустелі*: сторінки життя, поезії, бібліографія, архіви. – Чернівці: Місто, 2001. – 560 с.
5. *Срібна папороть*: лірика. – К.: Рад. Письм., 1983. – 103 с.

Про Т.А. Севернюк

1. *Севернюк Тамара Артемівна* // Письменники Радянської України: біобібліогр. Довід. – К., 1981. – С. 238.
2. *Дячков В.* Тамарі Севернюк – 60 // Літ. Україна. – 2000. – 16 листоп.
3. *Тамара Артемівна Севернюк* // Дивослово. – 2001. – № 7. – С. 73.
4. *Гончарук В.* “Я серця свого від пісень не сховаю”// Ровесник. – 1998. – 17 лип.

15 серпня

Подільське Євангеліє XVI століття

***До 455-річчя з початку роботи
над пам'яткою культури***

Пересопницьке Євангеліє є загадковим пам'ятником української культури, святинею, символом нашої духовності. Під час інавгурації на цій Книзі, як і на Конституції, присягають президенти України.

Пересопницьке Євангеліє, як дорога реліквія, зберігалось, передавалось з покоління в покоління.

Коли і як з'явилася книга? Над нею почали працювати 15 серпня 1556 р. у Дворецькому монастирі князів Заславських при церкві Св. Трійці (нині с. Дверець Ізяславського району). Книгу замовила й дала гроші на її переписування княгиня Настасья (Анастасія) Юрїївна Жеславська (Заславська). Один із бібліографів, А.В. Терещенко, іменував цю книгу "Євангеліє княгині Жеславської". Певно така назва є дещо точнішою, ніж звична – Пересопницьке Євангеліє.

Княгиня Жеславська походила з роду Гольшанських. Приблизна дата її народження 1510–1520 рр. Після 1530 р. Анастасію віддали заміж за князя Кузьму Івановича Жеславського (Заславського). Резиденцією цих князів був Жаслав (нині Ізяслав). У 1556 р. Кузьма Іванович помер. Існує припущення, що після смерті чоловіка Анастасія вирішила піти в монастир і в чернецтві отримала ім'я Параскева. Під ним вона фігурує у Пересопницькому Євангелії. Не виключено, що саме смерть чоловіка спонукала княгиню виділяти кошти на переписування і оздоблення Євангелія.

У Двірці, на думку дослідників, були написані Євангеліє від Матвія та перша половина тексту Євангелія від Марка.

Праця відновилася лише у 1561 р. у Пересопницькому монастирі при церкві Різдва Богородиці (нині – с. Пересопниця Рівненської обл.), де й було завершено роботу над Євангеліями від Марка, Луки та Іоанна. 29 серпня 1561 р. у книзі було поставлено останню крапку.

482 аркуші вишуканого уставу XVI ст. виведені терпеливою, але впевненою рукою “многогрішного раба Михаїла” Михайла Василієвича, сина протопопа Сяноцького.

Оригінал Пересипниці важить 9 кілограмів 300 грам. Це Євангеліє – в дерев’яних дошках, які були обтягнуті зеленим оксамитом, писане на пергаментних аркушах, дорогою роботи із заставками, виконаними золотом, кіновар’ю та фарбами.

За змістом Пересопницький рукопис – тетраєвангеліє (чотири канонічні Євангелія). Він схожий із православними Євангеліями, які призначалися для церковного вжитку.

Пересопницьке Євангеліє було написане давньоукраїнською книжковою мовою. Це один із перших відомих перекладів такого типу.

Цінність книги підкреслює і її художнє оформлення. Пам’ятку прикрашають чотири майстерно зроблені мініатюри євангелістів. Усі мініатюри прикрашені рамками з рослинним орнаментом. Такі ж рамки прикрашають початок тексту кожного Євангелія. Книга мала дорогу оправу, яка, ймовірно, декілька разів мінялася. Відомо, що у 1840-х роках оправу була поновлена. У такій оправі Євангеліє зберігається до сьогоднішнього дня.

Після написання пам’ятка тривалий час зберігалась у Пересопницькому монастирі. У 1630 р. монастир припинив своє існування і на деякий час пам’ятка зникає. Згодом шедевр української рукописної книги пощастило потрапити до рук великого просвітителя і книголюба гетьмана Івана Мазепи. У 1701 р. гетьман подарував її Переяславському кафедральному

Собору. Майже сто років Євангеліє зберігалось в соборі, а потім опинилося в бібліотеці Переяславської духовної семінарії.

У 1845 р., перебуваючи у Переяславі, з Пересопницьким Євангелієм мав змогу ознайомитись Тарас Шевченко, про що свідчить запис у його археологічних нотатках.

У 60-х рр. XIX ст. семінарію з Переяслава перевели до Полтави. Під час революційних подій, громадянської війни книга зберігалася у Полтавському краєзнавчому музеї. Під час Другої світової війни пам'ятку евакуювали до Уфи. У повоєнні роки Євангеліє зберігалось у Києво-Печерській лаврі, згодом книгу передали у Центральну наукову бібліотеку (нині Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського).

Під час інавгурації Президента у грудні 1991 р. Пересопницьке Євангеліє було вперше використане як символ державності. На ньому присягав на вірність народу України Леонід Кравчук.

У 2001 році побачило світ перше в Україні академічне видання Пересопницького Євангелія XVI ст., здійснене Національною бібліотекою України ім. В.І. Вернадського, Інститутом української мови та Українським мовно-інформаційним фондом НАН України.

Подільське Євангеліє є одним із відомих нам найближчих списків-попередників Пересопницького рукопису і свідченням загальної високої писемної та книжкової культури України XVI століття.

Єдність цих книжок пов'язана не лише походженням і мовою, а й культурними традиціями української писемності. Вони уособлюють нашу багатовікову духовну пам'ять, оскільки залучалися при богослужінні, читалися, виховували покоління за поколінням, формували культуру і ментальність українського народу.

Мельник В.О.

Література

1. *Пересопницьке Євангеліє 1556-1561: Дослідження.* Транслітерований текст. Словопоказчик / НАН України; НБУ ім. В. Вернадського; Ін-т укр. мови. – К., 2001. – 700 с.

2. *Дубровіна Л.* 2001 рік: перше академічне видання Пересопницького Євангелія XVI ст. // *Бібл. вісн.* – 2001. – № 6. – С. 40-43.

3. *Крالیук П.* Євангеліє княгині Жеславської // *День.* – 2010. – 30-31 лип. – С. 8.

30 серпня

**Мистецтво, що дає хвилини
безкорисливої насолоди**

***До 75-річчя з дня народження
Сергія Мамедовича Гульшані***

Хосейн-Джафарі – таке автентичне ім'я живописця Сергія Мамедовича Гульшані. Неспокійне ХХ століття залишило глибокі зарубки на долі художника та його сім'ї. За різних обставин його мама – Євдокія Андріївна Жукова-Гульшані, уродженка Пензенської губернії, й тато Мамед Гульшані, азербайджанець, мусили покинути рідні місця й оселитися в далекому Ірані, в місті Пехлеві, де 30 серпня 1936 року в їхній родині з'явилася четверта дитина, яку нарекли Хосейн-Джафарі.

Хлопчик своєчасно закінчив школу й вступив до художнього училища. Здобувши фахову освіту, вирішив поглибити її і в 1959 році став студентом Тегеранського університету мистецтв. Втім, навчався він всього два роки, оскільки суспільні заворушення в країні кінця 1950-х – початку

1960-х змусили сім'ю покинути Іран і перебратися до Баку. Отримуючи радянський паспорт, Хосейн-Джафарі став Сергієм Мамедовичем Гульшані. Саме під цим ім'ям він знаний в нашому місті, де народилася його дружина Зінаїда Миколаївна Дмитрієва, і яке стало йому другою батьківщиною. Подружжя назавжди оселилося тут 1963 року. До 1992-го Сергій Мамедович працював у художньо-виробничих майстернях, у 1995-му став членом Національної спілки художників України. Нині майстер на заслуженому відпочинку, і увесь свій час віддає творчості. На його рахунку сотні полотен, що експонувалися на численних республіканських, обласних, міжнародних виставках. Роботи митця поповнили збірки багатьох музеїв України, в тому числі Хмельницького художнього. Його творчість користується популярністю і у колекціонерів, географія яких досить обширна: Україна, Росія, Болгарія, Німеччина, Польща, Франція, Ізраїль, США.

Сергій Мамедович працює в реалістичній манері. Характерними ознаками його почерку є узагальнена предметність, передана локальною площиною, приглушений колорит. У доробку майстра переважає писаний з натури портрет, хоча залюбки він відтворює рідні краєвиди, щедрі дари землі й, звичайно ж, не оминає сюжетних картин. Не в багатстві і славі краса, вважає митець, а в широті і простоті душі.

Гірник Г.Е.

Про С.М. Гульшані

1. *Голунський В.М.* Гульшані Сергій Мамедович // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2006. – Т. 6. – С. 612.

2. *Сергій Гульшані* // Хмельницький в іменах. Митці: довідник / уклад.: В. Дмитрик, М. Кульбовський, Є. Семенюк. – Хмельницький, 2010. – С. 51.

13 вересня

Довгий шлях до Парнасу

До 75-річчя з дня народження Володимира Терентійовича Михайличенка

*Все так загострено і законфлічено,
Все так двобоями всюди помічено,
Що серце важчає, стає, як олово,
І взяти хочеться – у руки голову ...*

Автор цих рядків – Володимир Михайличенко. Поет не домовляє, зупиняється на трьох крапках. Він безсилий у тій ситуації, в яку потрапив, в якій опинився його народ. Написати такі рядки у часи тоталітарного брежнєвсько-суловського режиму треба було мати мужність і хист.

Володимир Михайличенко як поет, як особистість сформувався під час навчання на філологічному факультеті Київського держуніверситету імені Т. Шевченка. Студенти-літератори організували гурток, до якого входили І. Драч, В. Михайличенко, О. Лупій, В. Симоненко та інші.

Хрущовська відлига, яка тривала недовго, розкувала заідеологізовані кордони обмеженості, відкрила творчі можливості митців. Кожен шукав свою стежку, пробував голосу. Одним вдавалось швидше увійти в цех літературний, перед іншими – засвічувався червоний семафор у майбутнє.

Перед таким семафором опинився Володимир Михайличенко – талановитий самобутній поет, з трагічною долею, але гордою життєвою позицією. У час тоталітарного тривалого режиму він одверто кинув клич затискувачам української культури:

*Я теж за дружбу, за єднання,
За інтернаціоналізм.
Чого ж тоді такі страждання
І так образливо до сліз?*

Безперечно, сміливі думки не могли не налякати вірнопідданих Системи.

Володимиром Михайличенком зацікавилась спецслужба. І він змушений був покинути університет, до закінчення якого залишалось всього-навсього три семестри.

Влаштувався літпрацівником, а згодом – редактором багатотиражки “На трудовій вахті” Криворізького рудника імені Рози Люксембург. Із спогадів дружини видно, що й тут його переслідували за інакомислення, за “зубасті” статті, вірші-карикатури на партійних богів усіх рангів. Хіба могли таке простити? Шукали компромат.

1969 року Михайличенко змушений був подати заяву “за власним бажанням”. Після чого виїхав з дружиною до Хмельницького, влаштувався у газету “Прибузька зоря”. За висловом колишньої працівниці редакції Лідії Пастух, Михайличенко тоді отримував не високу платню. Для молодій сім’ї грошей не вистачало, а звідси невдоволення дружини, сварки, розлад сім’ї – розторгнення першого шлюбу.

Володимир повертається до Кривого Рогу. Через деякий час йому вдалося влаштуватися на роботу в міське радіомовлення. Рік попрацював на радіомовленні, потім тимчасово перейшов працювати кореспондентом районної газети “Сільський трудівник”. Переслідування і тиск відчував щоразу. Щоправда, вони припинились після того, як співробітник органів Дмитро Булавін сказав своїм, що не там

вони ворогів шукають, що Михайличенко до безтями любить свій край і свій народ. Він патріот, а не дрібнобуржуазний націоналіст.

У травні 1975 року, на Великдень, згряя незнайомих людей майже біля дому скатувала Михайличенка до півсмерті. Після цього випадку фактично спричинилась важка хвороба.

Життєвий і страдницький шлях Володимира Терентійовича Михайличенка на рідній українській землі закінчився 4 січня 1978 року.

Не можна не погодитись із словами О.Т. Гончара про те, що передчасна смерть Володимира Михайличенка – це втрата для нашої літератури.

Творчий доробок поета не такий вже великий, вийшли лише дві посмертні збірки “Ритми Крив басу” і “Полум’я”. Поет заслужив того, щоб стояти поруч із уже визнаними шістдесятниками, товаришами студентських літ Василем Симоненком, Іваном Драчем, Олесем Лупієм.

Мацько В.П.

Твори

1. *Михайличенко В.Т.* Ритми Кривбасу: поезії. – Дніпропетровськ: Промінь, 1979. – 46 с.

Про В.Т. Михайличенка

1. *Мацько В.* Довгий шлях до Парнасу // *Мацько В.* Злотонить. – Кам’янець-Поділ., 1994. – С. 125-136; Слово і час. – 1993. – № 2. – С. 39-42.

14 вересня

Автор епопеї боротьби

***До 80-річчя з дня народження
Івана Михайловича Гермаківського***

Іван Гермаківський народився 14 вересня 1931 року в селянській родині села Кізя-Кудринецька, що на Кам'янецьчині, при самому Збручі. У важкі повоєнні роки довелося йому навчатися аж у семи школах, з першокласника в рідному селі починаючи. Середню освіту здобув у містечку Мельниця-Подільська на Тернопільщині. Сюди ж по закінченні Чернівецького університету повернувся вчителювати.

Зі студентських літ Іван Гермаківський захопився народною творчістю, звичаями та обрядами. За допомогою своїх вихованців – учнів Мельнице-Подільської середньої школи – зібрав понад тисячу народних пісень, прислів'їв, приказок. Частину з них опублікував у часописах “Народна творчість та етнографія”, “Жовтень” (тепер “Дзвін”).

Рідне слово полонило його чутливу душу, і він сам взявся за творче перо – став журналістом. Редактор районної газети, заступник, а згодом редактор обласного часопису “Вільне життя”, власний кореспондент тоді союзного видання “Сельская жизнь” – такі віхи його службового зростання. Русійна ж сила такого росту – праця над словом, увага до людини, прагнення збагнути її внутрішній світ, розкрити його перед читачами.

Перебуваючи в гущі людей Тернопільщини, він ще тоді, в ті ортодоксальні роки комуністичного режиму, всупереч насаджуваній ідеології, душею відчував внутрішню силу й висоту краян, над якими гострим дамочковим мечем висіло їхнє “бандерівське” минуле. Через два десятки років, коли правда

минулого прорветься крізь високі мури заборони, Іван Гермаківський позбудеться нав'язаних системою стереотипів і догм та з тепер уже розкутою творчою енергією порине в життя й ідеали людей, позначених тавром “бандерівців”. Про них він пише тетралогію “Хрест над колискою” (романи “Віхолою розметані”, “У пазурах білої смерті”, “І ніколи не загине”, “Колотнеча”).

Робота провідним науковим редактором “Обласної Книги Пам’яті” відкриває письменникові можливість спілкуватися з тисячами людей, які пройшли героїчний і трагічний шлях боротьби за незалежність України в лавах ОУН, УПА, вивчати спогади, документи, що розкривають події тієї доби. Іван Михайлович розширює епопею боротьби українського народу за свою державність, і з-під його пера виходить трилогія романів “Шипуни” (“Предтеча”, “У полисках зорі”, “Повернення неблудного”), а також збірки документальних повістей і нарисів “Непокора”, “На чатах волі”, “Ярилове чересло” та ін.

І в художніх, і в документальних творах автор розгортає події через внутрішній світ героїв, через їхні високі поривання і болючі самотерзання. “В утвердженні благородства душі, у вірі в людей, у переконаності незахищеності добра і справедливості, власне, й полягає пізнавальна і виховна цінність повістей”, – зазначає у післямові до збірки “Непокора” професор, доктор філологічних наук Володимир Мельничайко.

В 2005 році видавництво “Лілея” видало нову книгу Івана Гермаківського – роман “Супротивні вітри”. Вона теж мала бути першою в черговому циклі. Але... Її автор 2 березня 2006 року відійшов у вічність.

Творчість письменника Івана Гермаківського відзначена літературно-мистецькими преміями імені Уласа Самчука та імені братів Богдана та Левка Лепких.

Твори

1. *Бджоли носять пергу*: нотатки журналіста. – Л.: Каменяр, 1973. – 48 с.
2. *Дружби глибоке коріння*. – Л.: Каменяр; Софія: Народна младеж, 1982. – 47 с.

Про І.М. Гермаківського

1. *Сачко Я.П.* Гермаківський Іван Михайлович // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2006. – Т. 5. – С. 556-557.

22 жовтня

Жити, любити і радіти життю ...

**До 60-річчя з дня народження
Олени Василівни Скорупської**

Олена Василівна Скорупська народилася 1951 року в Москві. Навчалась у Пензенському художньому училищі (1969–1970). Закінчила Львівське училище прикладного мистецтва ім. І. Труша (1973), Московський поліграфічний інститут (1985). Член Національної спілки художників України з 1987 року. Має численні нагороди: диплом за серію плакатів (Софія, Болгарія, 1987); диплом XXVIII Всеросійського конкурсу мистецтва книги (Москва, 1989). Лауреат міської премії ім. Богдана Хмельницького (Хмельницький, 1995); лауреат конкурсу “Людина року–98” в номінації “Митець” (Хмельницький, 1998); лауреат виставки-конкурсу художників міста Хмельницького “У

саяві вічної краси – душа рідного міста” (2006). У 2007 році удостоєна почесного звання “Заслужений художник України”.

Твори зберігаються в музеях: Хмельницькому художньому, Тульському художньому (Росія), краєзнавчому у м. Альбштадт (Німеччина), Сілістринській картинній галереї (Болгарія), у приватних колекціях України, Росії, Польщі, Німеччини, Ізраїлю, Італії, США, Південно-Африканської Республіки, Люксембургу, Данії.

Як книжковий графік за фахом Олена Василівна проілюструвала майже півсотні книжок, здебільшого дитячих. Втім, навряд чи доречним буде питання: що в її творчості головне – графіка чи живопис? Думається, і те, і інше – в чомусь контрастні, але рівноправні, рівнонеобхідні форми її існування в мистецтві.

Книжкова графіка – скрупульозна, копітка праця, котра вимагає від художника усвідомлення й прийняття певних правил, обмежень, що диктуються специфікою жанру. Натомість живопис – можливість розкритися без будь-яких стримуючих факторів, можливість вільно висловити те, що цікавить і хвилює в кожному мить життя. А оскільки одне полотно, як правило, не вміщує увесь шал емоцій, з’являються серії з десятків картин, в яких розробляється спільна тема, або сюжетний мотив, аж поки митець не відчужиться від його вичерпаності.

Одною з перших таких серій були “Іграшки”, інспіровані враженнями від кольору і пластики російської керамічної іграшки. Відтоді (з середини 1980-х років) до яких би тем, сюжетів не зверталася художниця, яскравий, напружений колорит та експресивна манера стають визначальними рисами її живопису, котрі вповні узгоджуються з потужним людським темпераментом мисткині. Відкритість до спілкування, життєва активність, бажання поділитись тим, що наповнює душу, –

мабуть саме ці якості спонукають Олену Василівну до педагогічної роботи.

Олена Скорупська – одна з небагатьох хмельницьких митців, що ведуть активну, систематичну виставкову діяльність. Тільки в місцевому художньому музеї вона мала чотири персональні виставки. В його колекції – одинадцять її творів.

Тимофєєва Л.О.

Про О.В. Скорупську

1. *Кульбовський М.* Ясно світить сонце в Оленіні “Віконця” // Кульбовський М. З подільського кореня: кн. 4. – Хмельницький, 2007. – С. 14-17.

2. *Олена Скорупська* // Хмельницький в іменах. Митці: довідник / уклад.: В. Дмитрик, М. Кульбовський, Є. Семенюк. – Хмельницький, 2010. – С. 137.

3. *Стандрійчук В.* Її картини мають сонцесяйні душі // Проскурів. – 2004. – 23 верес. – С. 15.

4. *Скорупська О.* Русяве щастя в кучерях по плечі: розмова з художницею / записала Т. Слободянюк // Поділ. вісті. – 2004. – 17 верес.

5. *Горбатюк В.* Хмельницькі вікна Олени Скорупської // Культура і життя. – 2002. – 4 груд.

6. *Колісниченко Т.* Світ, який придумала Скорупська // Є! – 2000. – № 121. – С. 14.

7. *Павлович Я.* Живі фарби художниці // Ровесник. – 1996. – 18 жовт.

16 грудня

Фундатор Подільської ортопедотравматології

До 95-річчя з дня народження Івана Васильовича Ковалишина

Понад півстоліття самовіддано і вірно служив її величності медицині Іван Васильович Ковалишин. Про таких як він, кажуть лікар від Бога.

Народився він 16 грудня 1916 року в с. Руданське Шаргородського району Вінницької області в сім'ї селянина. У 1940 році закінчив Вінницький медичний інститут і був призначений на посаду хірурга до однієї з районних лікарень Вінницької області.

В серпні 1940 року мобілізований до лав Червоної Армії, Велику Вітчизняну війну пройшов з 1941 по 1945 рр. полковим хірургом.

Повоєнну мирну працю Іван Васильович розпочав головним лікарем та завідувачем хірургічним відділенням Теофіпольської районної лікарні. У 1952 році І.В. Ковалишина переводять в обласну лікарню ординатором хірургічного відділення. Через п'ять років він організує перше в області травматологічне відділення на базі Хмельницької обласної лікарні. Керуючи відділенням до 1985 року, Іван Васильович одночасно був головним спеціалістом з травматології та ортопедії Хмельницького обласного управління охорони здоров'я.

У 1963 році І.В. Ковалишин захистив кандидатську дисертацію, присвячену профілактиці травматизму серед

механізаторів тваринницьких ферм. У 1972 році перший серед практичних лікарів України захистив докторську дисертацію на тему “Оперативне лікування епіметафізарних переломів трубчастих кісток”.

І.В. Ковалишин опублікував понад 60 наукових праць, присвячених профілактиці сільськогосподарського травматизму, хірургічному лікуванню туберкульозного спондиліту, природженого вивиху стегна, остеосинтезу внутрішньо-суглобових і присуглобових переломів, лікуванню хронічного остеомієліту тощо. Вчений-практик розробив внутрішньо-кістковий вилкоподібний фіксатор, впровадив у практику охорони здоров'я 42 раціоналізаторські пропозиції.

Практична, наукова та громадська діяльність І.В. Ковалишина відзначена Орденом Трудового Червоного Прапора, Орденом Вітчизняної війни, багатьма медалями. Йому присвоєно почесне звання “Заслужений лікар України”, “Відмінник охорони здоров'я”. Іван Васильович мав великий авторитет не тільки в Україні, а й за її межами.

У серпні 2001 року правління Української асоціації ортопедів-травматологів нагородило І.В. Ковалишина дипломом із вручення медалі (під номером один) – за значний внесок у розвиток травматології та ортопедії України.

Безумовно, такими особистостями має гордитися Хмельниччина. Висока відзнака – звання Почесного громадянина Хмельницької області – дісталось йому посмертно.

Пішов із життя відомий лікар ортопед-травматолог, організатор травматолого-ортопедичної служби Хмельницької області, доктор медичних наук Ковалишин Іван Васильович 18 червня 2003 року. Одна з вулиць м. Хмельницького носить його ім'я.

Створена І.В. Ковалишиним школа ортопедів-травматологів Хмельниччини гідно продовжує славні традиції і добрі справи вчителя.

Саксонік Л.Л.

Про І.В. Ковалишина

1. *Відомі медики Поділля* // Медицина Поділля: монографія / П.Я. Слободянюк, А.С. Флаксемберг, П.Ю. Іванов. – Кам'янець-Поділ., 2008. – С. 676-698.

Про І.В. Ковалишина – С. 681.

2. *Вільченко С.* Друге покликання лікаря облікарні Ковалишина І.В. // Рад. Поділля. – 1983. – 2 берез.

Показчик персоналій

А

Азарський І.М. 13
Албул С.М. 31
Алексєєва О.С. 16
Андрєєв М.В. 13
Андрєєв М.Д. 36
Андрійчук Т.М. 10
Андрощук І.С. 35
Арїон Г.Р. 34

Б

Бабляк В.С. 15
Багрій О.В. 15
Баженов В.М. 10, 64-67
Баженов Л.В. 5
Баранецький П.К. 35
Баранович О.І. 14
Барановський Г.О. 27
Баталов В.Г. 22
Бенцаль-Карп'як О.О. 19
Беркут К.С. 23
Білий Л.А. 8
Білоус А.Г. 17
Божко С.З. 15
Бойчак І.Я. 7, 50-52
Бондаренко Г.В. 7
Бобровський О.В. 21
Брик Д.І. 9
Брилінський Д.М. 28

Бринд А.І. 29
Бриндіков Л.М. 12
Бринський А.П. 20
Брицин В.М. 12
Брицький П.П. 9
Булгаков М.О. 18
Бурачек М.Г. 12
Бургардт О.Ф. 31
Бурета Н.В. 30

В

Вайсер В.З. 24
Ванагс В. 14
Васильєва В.А. 14
Веліканов К.С. 38
Верейський Г.С. 25
Виноград Н.О. 27
Виноградський С.М. 28
Винокуров С.П. 23
Відоменко О.А. 23
Вікул О.М. 25
Вікул П.Ф. 43
Вовкодав В.П. 37
Водзінський Д.І. 12

Г

Гаєвський С.Ю. 7
Газін В.П. 30
Галищук В.І. 24
Гдаль Г.І. 17

Геращенко М.Т. 37
Гермаківський І.М. 29, 110-112
Гірник П.М. 16
Голотюк І.А. 30
Гольденберг Ш.Р. 10
Горбатюк В.І. 6
Горпинчук А.В. 11
Гоц О.М. 38
Григоріїв М.Н. 16
Григоруk В.І. 24
Грош С.І. 37
Губерман А.Ш. 14
Гульшані С.М. 27, 105-106
Гурвич І.Б. 22

Д

Даль В.І. 35
Делегей М.К. 33
Дем'янчук Г.С. 29
Джу́жа О.М. 36
Дмитерко Л.Д. 13, 78-80
Доброчаєва Д.М. 13
Довгальов М.А. 38
Довгальок Б.П. 23
Дячук А.Ю. 37

Є

Євтушок М.М. 16
Єзерський М.В. 33

Ж

Житар М.С. 18
Житецький Г.П. 9
Жулкевський П.Ф. 24

З

Заболотний Д.К. 39
Завальнюк О.М. 36
Загаєвський Й.С. 21
Зеньківський В.В. 23

І

Іващук П.В. 22
Ісаєнко Г.Й. 20, 87-90

К

Кабачинська С.І. 28
Кадученко Й.А. 33
Каліграф В. 42
Капелюх М.К. 5
Касакович В.С. 11
Качуровський В.І. 16
Кашуба Е.О. 32
Кірпи Г.М. 25
Клен Ю. 31
Коваленко Л.В. 21, 90-91
Ковалишин І.В. 37, 115-117
Ковтун В.Ю. 29
Козак С.Д. 12, 71-74
Козак С.І. 32
Коломієць М.І. 12
Коляно Ю.М. 30
Кондратьєв Р.І. 26
Кондратюк М.К. 17, 82-84
Конет І.М. 29
Кончинський С.Г. 28
Копилов А.О. 24
Котюк І.І. 23

Коципінський А.Г. 43
Крижанівський В. 42
Кузін В.С. 10
Кукуруза С.В. 9
Кушнір Б.М. 10
Кушнір В.В. 6

Л

Ладиженський П.А. 35
Левицький М.П. 25, 94-99
Леонтович М.Д. 7
Лендер Ф.Ф. 21
Лінник В.О. 20

М

Мазур М.П. 37
Майборський В.П. 31
Мален А.А. 15
Мальчук В.О. 19
Марченко-Харчук-
-Хмара С.В. 43
Мастикаш В.М. 25, 92-94
Мебш М.П. 18
Медведчук Г.К. 39
Мех В.Я. 15
Михайличенко В.Т. 29, 107-109
Міхалевський В.Ц. 34
Молякевич Д.П. 22

Н

Нагребецька І.Я. 20
Нечитайло В.В. 20
Ніколайчук В.І. 22
Ніколайчук Л.В. 20

О

Олейнюк К.К. 36
Олексійчук М.А. 15
Онищук О.П. 26
Осліковська О.С. 19
Островський М.О. 38
Острозький К.К. 41

П

Павлик Г.У. 44
Паламарчук М.М. 33
Панасюк В.М. 29
Пастушенко Л.Т. 37
Пахольчук Ф.Є. 38
Первомайський Б.Я. 28
Перестюк М.О. 5
Переяслав В.О. 21
Перцелай Е.М. 32
Печенюк М.А. 10
Печук І.М. 35
Писаренко П.Т. 32
Площинський А.А. 31
Поліщук А.З. 8
Поліщук І.М. 45
Полянський О.Д. 32
Починок М.І. 13
Приходнюк О.М. 18
Приходько В.К. 43

Р

Рибак І.В. 5
Рибицький І.В. 18, 85-87
Рисюк І.Г. 18

Рогульський Ф.М. 30

Роженко М.М. 9

Рубчакова К.А. 16

С

Сабодаш П.П. 27

Савчук В.О. 34

Садовський В.В. 44

Сварник І.І. 19

Свидницький А.П. 27

Свідзінський В.Ю. 32

Севернюк Т.А. 25, 99-101

Семеновський В.С. 7, 52-57

Сенгалеви́ч М.Я. 21

Сидоришин О.П. 8

Сілін Р.І. 30

Скорупська О.В. 33, 112-114

Слободзян В.С. 14

Солуха К.Г. 18

Сугеров Б.А. 26

У

Українка Леся 11, 67-71

Умнова Т.С. 9

Ф

Фарфоровський В.П. 11

Фастенко Ю.П. 15

Фурса С.Я. 35

Х

Храновський М.А. 14

Хоптяр С.І. 8

Хорошенко П.І. 28

Хотовицький С.Х. 17

Ч

Чекман І.С. 31

Черкашин Р.О. 13, 74-77

Чеховський В.М. 24

Ш

Шамрай Є.Ф. 23

Шаповал М.В. 9

Шморгун П.М. 5

Шептицький В.П. 16

Широцький К.В. 19

Шпак В.Ф. 35

Шпак О.Л. 34

Щ

Щербань М.І. 10

Ю

Юзвiшин І.Й. 6

Юшневський О.П. 14

Я

Яворський В.І. 7

Відомості про авторів історичних та біографічних довідок

Гірник
Галина Еміліївна	– завідувач експозиційного відділу
Хмельницького обласного
художнього музею
Горбатюк
Василь Іванович	– директор Хмельницького обласного
літературного музею
Данилюк
Людмила Миколаївна	– заступник директора Хмельницького
обласного літературного музею
Єсюнін
Сергій Миколайович	– провідний науковий співробітник
Хмельницького обласного краєзнав-
чого музею
Задорожна
Людмила Володимирівна	– директор Хмельницького
обласного художнього музею
Кульбовський
Микола Михайлович	– завідуючий практикою, викладач
Хмельницького музичного училища
ім. В.І. Заремби
Лавринчук
Віталій Олександрович	– методист Красилівського районного
будинку творчості дітей та юнацтва
Мацько
Віталій Петрович	– доктор філологічних наук, доцент
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
Мачківський
Микола Антонович	– письменник

- Мельник
Валентина Опанасівна** – головний бібліограф Хмельницької
обласної універсальної наукової
бібліотеки ім. М. Островського
- Міцінська
Тамара Петрівна** – старший науковий співробітник
Хмельницького обласного
літературного музею
- Саксонік
Людмила Леонідівна** – завідувача відділом наукової
інформації і бібліографії
Хмельницької обласної
наукової медичної бібліотеки
- Сваричевський
Анатолій Володимирович** – краєзнавець, журналіст
- Синиця
Надія Миколаївна** – директор Хмельницької обласної
універсальної наукової бібліотеки
ім. М. Островського
- Тимофєєва
Людмила Олексіївна** – заступник директора з наукової
роботи Хмельницького обласного
художнього музею
- Шеїн
Оксана Миколаївна** – провідний бібліотекар ЦРІ
Хмельницької обласної
універсальної наукової бібліотеки
ім. М. Островського

Зміст

Від упорядника	3
Календар Хмельниччини	4
Січень	5
Лютий	9
Березень	11
Квітень	14
Травень	17
Червень	19
Липень	22
Серпень	26
Вересень	28
Жовтень	31
Листопад	34
Грудень	36
У 2011 році виповнюється	40
Імена, події, факти	47
<i>Співзвучність часу.</i> До 25-річчя з дня заснування Хмельницького обласного художнього музею (Задорожна Л.В.)	48
<i>В боях і в літературі.</i> До 90-річчя з дня народження Івана Яремовича Бойчака (Міцінська Т.П.)	50
<i>Його любов проста й глибока.</i> До 90-річчя з дня народження Володимира Самійловича Семеновського (Сваричевський А.В.)	52
<i>Оберіг духовності краю.</i> До 110-річчя з часу заснування Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Островського (Синиця Н.М.)	57

<i>Плоскирів – Проскурів – Хмельницький.</i> До 580-річчя з часу першої згадки про Плоскирів (Єсюнін С.М.)	62
<i>Педагог і письменник.</i> До 95-річчя з дня народження Василя Миколайовича Баженова (Сваричевський А.В.)	64
<i>“На шлях я вийшла ранньою весною”.</i> До 140-річчя з дня народження Лесі Українки (Сваричевський А.В.)	67
<i>Україно – пісне моя.</i> До 90-річчя з дня народження Сергія Давидовича Козака (Кульбовський М.М.)	71
<i>Актор – легенда.</i> До 105-річчя з дня народження Романа Олексійовича Черкашина (Лавринчук В.О.)	74
<i>Ростив поета Кам'янець.</i> До 100-річчя з дня народження Любомира Дмитерка (Шеїн О.М.)	78
<i>З іменем Христа на вустах.</i> До 30-річчя з часу заснування Кам'янець-Подільської народної дитячо-юнацької хорової капели “Журавлик” (Кульбовський М.М.)	80
<i>Чародій пісні.</i> До 80-річчя з дня народження Миколи Кіндратовича Кондратюка (Кульбовський М.М.)	82
<i>З когорти шістдесятників.</i> До 75-річчя з дня народження Івана Васильовича Рибицького (Мачківський М.А.)	85
<i>“Плекала серцем я свої вірші”.</i> До 70-річчя з дня народження Галини Йосипівни Ісаєнко (Кульбовський М.М.)	87
<i>У полоні вічної краси.</i> До 65-річчя з дня народження Леоніда Вікторовича Коваленка (Тимофєєва Л.О.)	90
<i>Бачити світ крізь призму краси.</i> До 65-річчя з дня народження Михайла Васильовича Мастикаша (Гірник Г.Е.)	92
<i>Творчість, суголосна з часом.</i> До 145-річчя з дня народження Модеста Пилиповича Левицького (Данилюк Л.М.)	94
<i>“Україно тернова, свята і висока, не зів'януть твої корогви золоті ...”</i> До 70-річчя з дня народження Тамари Артемівни Севернюк (Мачківський М.А.)	99

<i>Подільське Євангеліє XVI століття.</i> До 455-річчя з початку роботи над пам'яткою культури (Мельник В.О.)	102
<i>Мистецтво, що дає хвилини безкорисливої насолоди.</i> До 75-річчя з дня народження Сергія Мамедовича Гульшані (Гірник Г.Е.)	105
<i>Довгий шлях до Парнасу.</i> До 75-річчя з дня народження Володимира Терентійовича Михайличенка (Мацько В.П.)	107
<i>Автор епопеї боротьби.</i> До 80-річчя з дня народження Івана Михайловича Гермаківського (Горбатюк В.І.)	110
<i>Жити, любити і радіти життю...</i> До 60-річчя з дня народження Олени Василівни Скорупської (Тимофєєва Л.О.)	112
<i>Фундатор Подільської ортопедотравматології.</i> До 95-річчя з дня народження Івана Васильовича Ковалишина (Саксонік Л.Л.)	115
Показчик персоналій	118
Відомості про авторів історичних та біографічних довідок	122

Для нотаток

Довідково-інформаційне видання

**Календар
знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини
на 2011 рік**

Рекомендаційний бібліографічний довідник

Укладач:
Мельник В.О.

Відповідальна за випуск:
Синиця Н.М.

Редагування:
Синиця О.В.

Комп'ютерний набір, верстка, правка:
Берлоус Ю.С., Дорош В.Ю.

Підписано до друку 08.11.2010 р. Формат 60x84/16
Папір цифровий. Гарнітура Times New Roman.
Наклад 100 пр.

Віддруковано з готового оригінал-макета ФОП Заколотним М.І.
м. Хмельницький, вул. Соборна, 55. Тел. (0382)777-717
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3770 від 28.01.2010